

Beszámoló az ELTE Egyetemi Könyvtári Szolgálat és az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár 2020-ban végzett munkájáról

Budapest, 2021. február 28.

Összeállította a KT bizottságok, az
EKL osztályvezetők és a kari
könyvtárak beszámolóí alapján Dr.
Kulcsár Szabó Ernőné Gombos
Annamária főigazgató
Kiadás dátuma: 2021.02.28.

Jóváhagyta:
Dr. Kulcsár Szabó Ernőné Gombos
Annamária
főigazgató
Könyvtári Tanács (2021.02.28.)
Hozzáférés módja:
nyilvános

Verziószám: 3 (2021.02.28.)

Oldalszám: 52

TARTALOM

Vezetői értékelés.....	3
Az ELTE Egyetemi Könyvtári Szolgálat	3
Az EKSZ és könyvtárosainak elismerései	3
Stratégiai célok megvalósítása 2020-ban	4
A könyvtár az Egyetem tartalomszolgáltató tudásközpontja.....	4
A könyvtár az Egyetem tudományos működésének és tevékenységének támogatója	9
A könyvtár a hallgatói eredményesség támogatója, tanulási központ és közösségi tér	10
A könyvtár hatékonyan működő szervezet	14
Az EKSZ eredményei számokban.....	16
Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár	20
Áttekintés.....	20
Gazdálkodás, költségvetés	21
Humán erőforrás gazdálkodás	22
Épített és informatikai infrastruktúra, üzemeltetés.....	22
Az Egyetemi Könyvtári Szolgálat (EKSZ) feladatainak megvalósítása	23
Szolgáltatások	24
Könyvtári ellátások megállapodások alapján	24
Használati mutatók	25
Szolgáltatásfejlesztés	28
Műtárgykölcsönzés	29
A gyűjtemény gyarapítása, kezelése	29
Dokumentumbeszerzés.....	29
A gyűjteményből törölt dokumentumok	32
Dokumentumok feldolgozása	34
Állományrendezés.....	35
Állományvédelem	35
Digitalizálás	36
Oktatás- és kutatástámogatás.....	38
MTMT.....	38
Open Access publikálás támogatása	38
DOI azonosító ügyintézés.....	43
Együttműködések.....	43
A Levéltár eredményei	44
Szervellenőrzés	44
Iratátvétel, -rendezés, fondjegyzékbe illesztés	44
Levéltári anyag nyilvántartása, feldolgozása.....	44
Ügyfélszolgálat, kutatószolgálat.....	46
Egyetemtörténeti gyűjtemény	46
Egyetemi Kulturális Örökség Koordináció	46
EKL Savaria Könyvtár és Levéltár eredményei	46
Oktatástámogatás	47
Pályázatok	47
Gyűjteményszervezés	47
Rendezényszervezés.....	47
Könyvtárhasználat.....	48
Állományhasználat	48
SKL Levéltár	48
Rendezvények, kiállítások, nemzetközi kapcsolatok és tudományos munka	49
Rendezvények	49
Nemzetközi kapcsolatok	50
Médiamegjelenések.....	50
Tudományos munka, kiadványok.....	51
Képzések	52
Kiemelt, megoldandó feladatok 2021-ben.....	52

VEZETŐI ÉRTÉKELES

Az Egyetemi Könyvtári Szolgálat könyvtárai március 12-től a járványügyi helyzet következtében bezárásra kényszerültek. Ebben az időszakban kettős kihívás elé néztek a könyvtárak: egyrészt az otthoni munkavégzés megszervezésével előtérbe kerültek olyan feladatok, amelyek elvégzésével hosszú évek restanciái tudtak részben vagy egészben felszámolódni, másrészt az online szolgáltatások kiszélesítésével, a központilag biztosítható szolgáltatások összehangolásával és a kommunikáció új formáival igyekeztek a megváltozott helyzetben is a feladatellátást biztosítani. A könyvtárak nyitvatartását és az elérhető szolgáltatások körét a koronavírus-járvány következtében hozott korlátozó intézkedések miatt többször kellett módosítani az év során, így a könyvtárak összességében mintegy 70%-kal kevesebbet voltak nyitva.

Az online oktatásra történő átállással párhuzamosan a könyvtárak az online szolgáltatások fejlesztésével, bővítésével biztosították az oktatók és hallgatók támogatását. A korszerűen megújult online katalógus (ELTEfind), a Könyvtár MOOC online kurzus, az Egyetemi Könyvtár által fejlesztett speciális böngésző a jogvédett tartalmak ideiglenes eléréséhez, vagy az Egyetemi Könyvtár és Levéltár által fejlesztett ELTE Könyvtár WebApp segítségével az online beiratkozás és tagsághosszabbítás megoldása ismét biztonságát adták nemcsak annak, hogy az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár és az Egyetemi Könyvtári Szolgálat az innovációt tekintve élenjáró a felsőoktatási könyvtárak körében, de annak is, hogy a megosztott erőforrások közös felhasználásával az újfajta kihívásoknak versenyképes szolgáltatásokkal tudnak megfelelni.

Az otthoni munka és annak ellenőrzési rendjének kialakítása gyorsan és rugalmasan zajlott, azonban az intézmények által biztosított eszközökben néhány helyen hiány mutatkozott (pl. TáTK).

A 2020-as év legkiemelkedőbb, közösen elért eredménye, hogy Magyarországon első könyvtárként az Egyetemi Könyvtári Szolgálat nyerte el az EFQM „Elkötelezettség a kiválóságért” tanúsítványt, mely nemcsak a világszerte elismert modellen alapuló minőségfejlesztés, de az Egyetem küldetésnyilatkozatában megfogalmazott stratégiai célkitűzések megvalósítása iránti elkötelezettségét is jelzi.

AZ ELTE EGYETEMI KÖNYVTÁRI SZOLGÁLAT

Az EKSZ tagkönyvtárai: az Egyetemi Könyvtár és Levéltár, mint központi feladatokat koordináló könyvtár, valamint 8 kar könyvtárai és egyes, kari szervezetbe nem tartozó, központi egységek könyvtárai együttesen valósítják meg az ELTE polgárainak, valamint a nyilvános könyvtári ellátás követelményeinek megfelelő könyvtári és információs igények kiszolgálását. Minden könyvtár részt vesz a Könyvtári Tanács, mint operatív irányító testület által meghatározott feladatok végrehajtásában, miközben minden könyvtár egyedi gyűjteményének, sajátos célcsoportjának megfelelően működik és nyújt szolgáltatásokat.

AZ EKSZ ÉS KÖNYVTÁROSAINAK ELISMERÉSEI

Magyarországon első könyvtárként az ELTE Egyetemi Könyvtári Szolgálat (EKSZ) nyerte el a 3 évre szóló EFQM „Elkötelezettség a Kiválóságért” tanúsítványt (Committed to Excellence Validation). A pályázati folyamat részeként áprilisban az EFQM-modell alapján valamennyi kari könyvtár és az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár is önértékelést végzett, mintegy 40 könyvtáros részvételével. Az eredmények értékelése során a könyvtárvezetők a fejlesztési javaslatok közül három projekt megvalósítását tűzték ki célul, melyek munkatársaink széleskörű összefogásával és hatékony együttműködésével teljesültek. Kidolgozásra került az Egyetemi Könyvtári Szolgálat valamennyi könyvtárát átfogó asszimilációs projekt és a teljesítményértékelési rendszer dokumentációja. A két projekt a munkatársak elégedettségének növelését és hatékony munkavégzésének támogatását célozza meg, az egész szervezet jobb működése érdekében. Az

EKSZ kommunikációjának fejlesztését célzó projekt keretében kérdőíves felmérések alapján intézkedési terv készült. A jövőben könyvtári honlapjaink átalakításával, új kommunikációs eszközök és csatornák bevonásával, az elért eredményeinket, megújult, korszerű szolgáltatásainkat és a működésünkhöz kapcsolódó információkat hiteles és széles palettán tervezzük közzé tenni az ELTE-polgárok és partnereink számára.

Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár főtanácsosa, Dr. Knapp Éva az Egyetem érdekében vállalt feladata kimagasló egyéni teljesítményéért Mária Terézia Emlékérem bronz fokozatában részesült. Trefort Ágoston Emléklappal tüntették ki a Pedagógiai és Pszichológiai Karon Rozniakowska-Wéber Elzbieta könyvtárost, a Tanító- és Óvóképző Karon pedig Réder Krisztina könyvtárost átlagon felüli teljesítményükért és kiemelkedő érdemeikért. A BTK-n kari elismerésben részesült Zámodicsné Jókuti Andrea, Markó-Markechné Zelei Edit, Peszlen Dóra és Vucskovics Erzsébet, a TÁTK-on dékáni dicséretet kapott Tilhof Alexandra. 2020-ban Acsai János (EKL Informatikai és Fejlesztési Osztály) és Orbán Éva Erzsébet (EKL Gyűjteményszervezési Osztály) részére adományozta az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár a Pro Bibliotheca Universitatis kitüntető oklevelét.

STRATÉGIAI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA 2020-BAN

A KÖNYVTÁR AZ EGYETEM TARTALOMSZOLGÁLTATÓ TUDÁSKÖZPONTJA

Az EKSZ tagkönyvtárak munkatársai a Könyvtári Tanács MTMT-EDIT Koordinációs Bizottságának munkaterve szerint építik és töltik fel tartalommal az Egyetem tudományos tartalmait és adatait rögzítő adatbázisokat.

MAGYAR TUDOMÁNYOS MŰVEK TÁRA

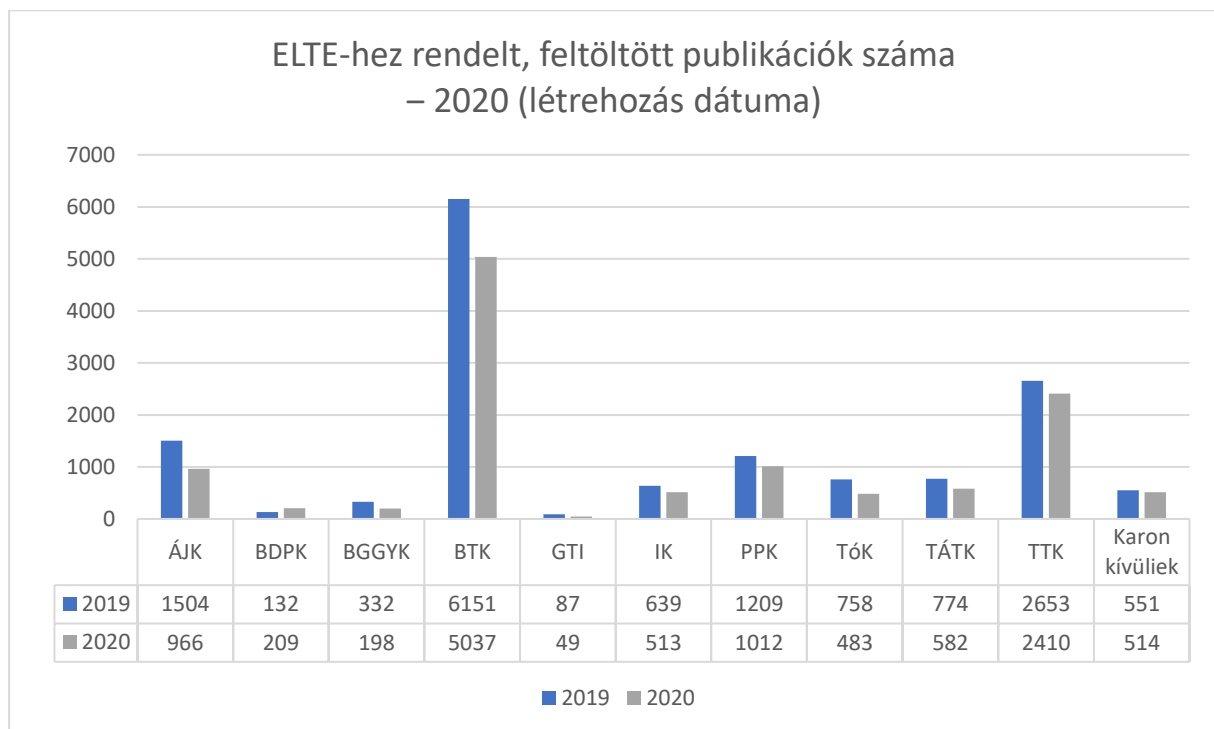
Az MTMT szerzői adatfelviteli és idézettségkeresési munkái, ELTE-s és egyéb bírálókatra történő jegyzékellenőrzések az EDIT-MTMT Koordinációs Bizottság közreműködésével, az EKL kijelölt rendszeradminisztrátorainak vezetésével, a kari adminisztrátorok kiemelkedő munkájának következtében zökkenőmentesen történtek.

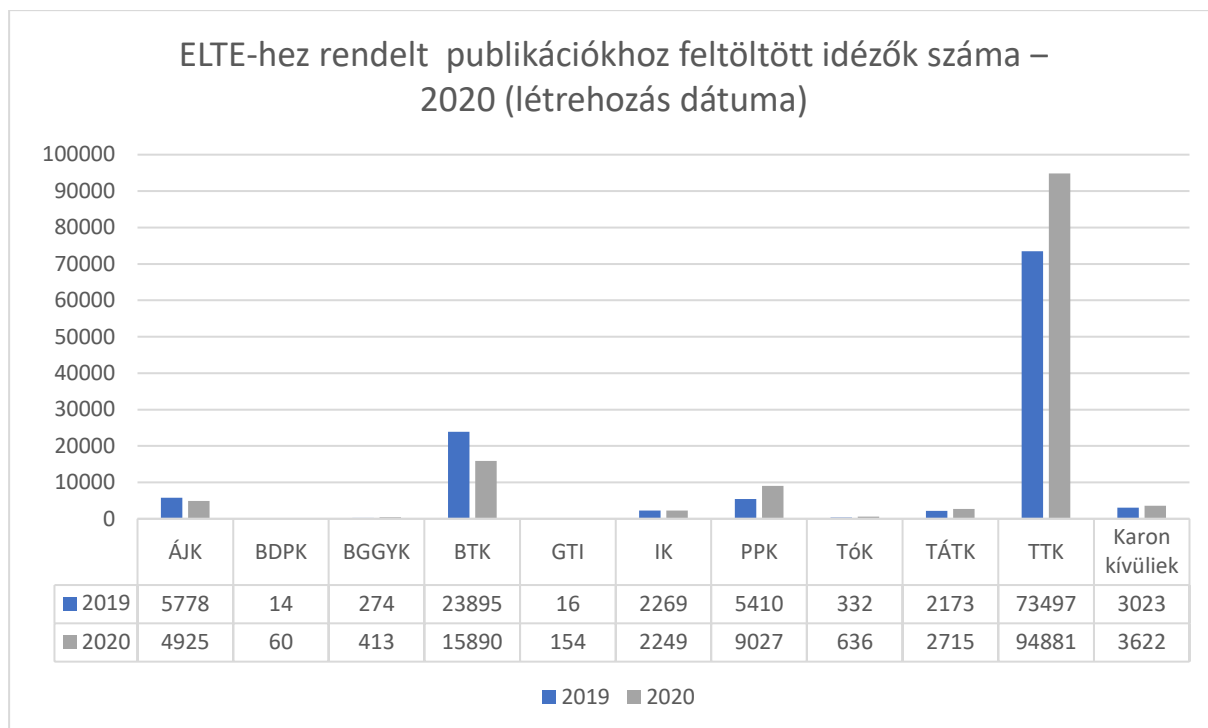
Megvalósult munkatervi feladatok:

- A doktori iskolák törzstagjainak, témavezetőinek és témakiíróinak személyes támogatása valósult meg tíz válogatott publikáció és az összes publikáció tudományometriai adatainak az MTMT-ből az ODT-MAB adatbázisba importálásában.
- Az MTMT adminisztrátori hálózat támogatása – ismeretátadás, jogosultságfüggő tevékenységek (duplumösszevonás, authority adatok felvitele), egyeztetések és tanfolyamok (adminisztrátori: 14 alkalom 23 fő), további konzultációk (telefon, levél).
- MTMT szerzői oktatások, konzultációk (oktatás 10, konzultáció 256 alkalommal).
- A rektori utasítás értelmében szerzői azonosítók létrehozásának támogatása, illetve MTMT-ben történő rögzítése. Az MTMT-ben 204 szerzőnél lettek azonosítók pótolva a STA-ból letöltött adatok alapján.
- A szoftverváltás, illetve a rendszer helytelen használatából adódó duplumok kezelése: 4255 db duplumjelölt rekord ellenőrzése; 3476 duplum kezelése.
- Az MTMT-ben szereplő repozitóriumi külső azonosító OA típusának ellenőrzése, zöldre (green) állítása: 230 db rekordnál a külső azonosító OA típusának javítása, beállítása megtörtént.
- Az admin fiókok felülvizsgálata során összesen 51 nem használt admin jogosultság került megszüntetésre.
- A folyamatos adattisztítás érdekében összesen 2400 db hibás, hiányos státuszú rekord került ellenőrzésre, kiegészítésre és javításra. Ennek következtében ezek a rekordok teljesértékűvé váltak a rendszerben.

- Az MTMT1 affiliációk mező rendezése során összesen 17.752 db rekordnál került ellenőrzésre a mezőben lévő intézmény(ek), majd 16.010 db rekordnál lett áthelyezve a megfelelő szerző(k)hoz az intézményi hozzárendelés.
- A szerzői adatfelvitel és idézettségkeresés, -feltöltés támogatása. Az automatikus WoS idéző import után a szükséges ellenőrzés és kiegészítés elvégzése.
- Az adminisztrátori teendők ellátása, különös tekintettel a kötelező ellenőrzésekre.
- ELTE-s és egyéb bírálatokra (pl. MTA doktora pályázat, habilitáció, NKFIH, Bolyai, minőségbiztosítás) jegyzékellenőrzés.
- Az MTA-ELTE kutatócsoportok feltöltési kötelezettségének támogatása.

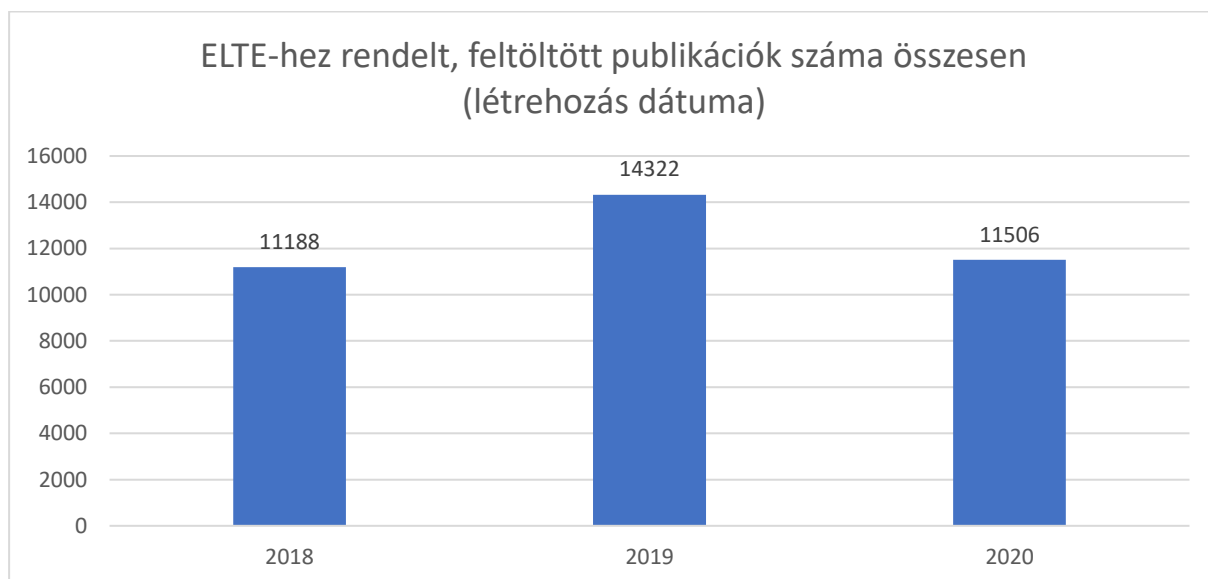
A 2020-as évben az adatbázisba került, ELTE-hez rendelt mindenkori forrásrekordok és hivatkozások száma:

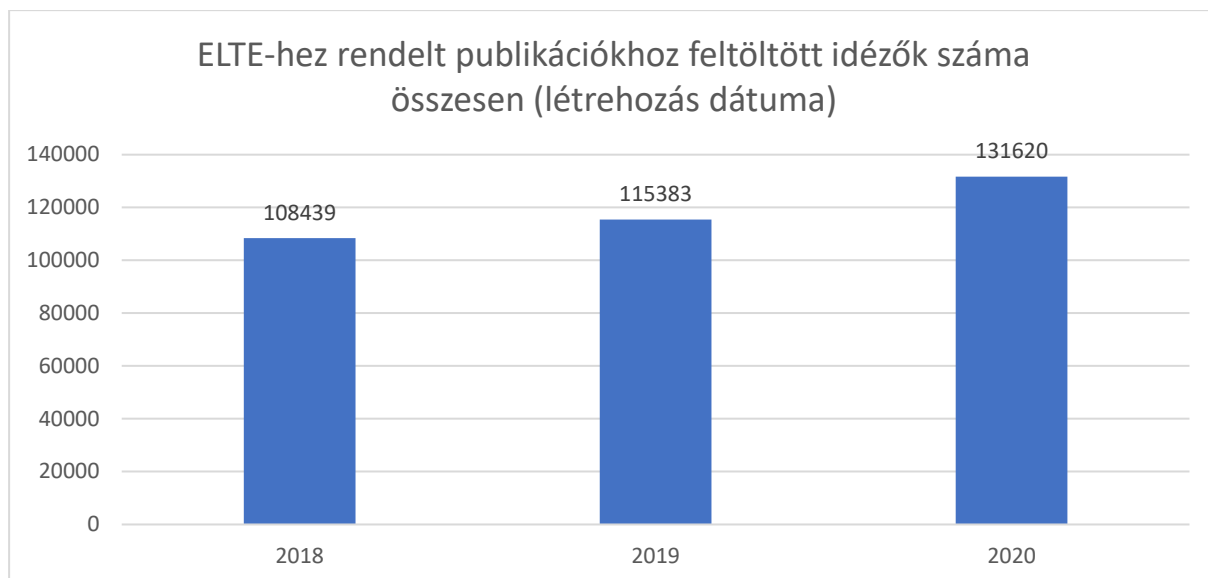

* 2019-es adatok forrása: az adatok a Magyar Tudományos Művek Tárából 2020. január 27-én kerültek leszállásra, így ezt a feltöltöttségi állapotot tükrözik.

2020-as adatok forrása: az adatok a Magyar Tudományos Művek Tárából 2021. január 25-én kerültek leszállásra, így ezt a feltöltöttségi állapotot tükrözik.

AZ EGYETEMI DIGITÁLIS INTÉZMÉNYI TUDÁSTÁR (EDIT)

Az EDIT több mint 47 550 tételt tartalmaz, 2020-ban 6 066 tétellel gazdagodott.

2020-ban 1558 db szakdolgozat került feltöltésre (BGGYK, IK). A TÁTK 2015–2019 keletkezett szakdolgozatai adattáblázatainak betöltésre való előkészítése megtörtént, a betöltés tervezett ideje 2021 első negyedéve. Az Oktatási Igazgatóság megküldte a 2020 tavaszán keletkezett, Neptunba feltöltött szakdolgozatokat, ezek előkészítése a betöltéshez megkezdődött, várhatóan 2021-ben kerülnek fel az EDIT-be.

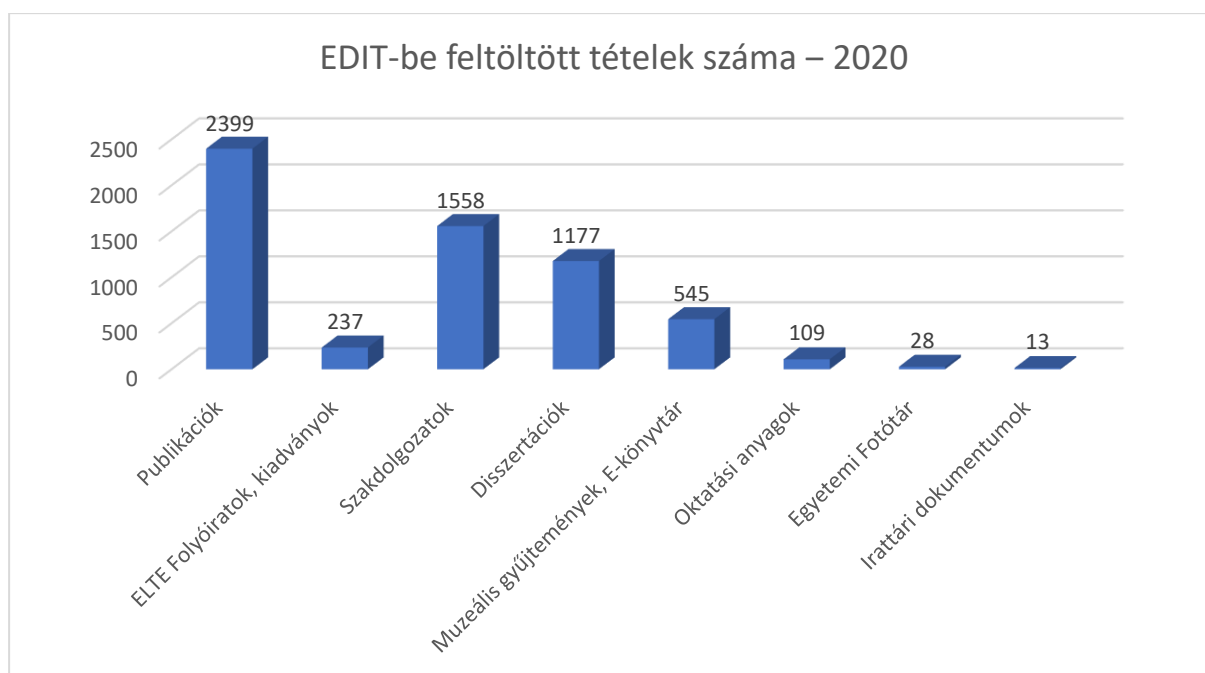
2020-ban összesen 1177 db disszertáció került feltöltésre, ebből 745 db a korábbi doktori disszertációk doktori.hu-ról való letöltésével és tömeges EDIT-be töltésével, 432 db a doktori iskolák munkatársai által.

Az MTMT-ben rögzített, a REAL repozitóriumba már feltöltött, ELTE-vonatkozású publikációk EDIT-be töltése, támogatása kapcsán a betöltéshez szükséges listák elkészültek, azonban a kialakult jogi kérdések kapcsán a Jogi, Humánszolgáltatási és Közbeszerzési Főigazgatósággal való kapcsolatfelvétel és konzultáció után, 2021-re halasztódott.

Adminisztrátori konzultációra 30 alkalommal (12 fő részére), adminisztrátori oktatásra 4 alkalommal (10 fő részére) került sor.

Az EDIT adminisztrátorok támogatták a szerzői archiválást (áttöltés SWORD protokollal, feltöltés EDIT felől, ellenőrzés, jóváhagyás, egyeztetések, kommunikáció).

2020-ban az EDIT-be töltött tételek száma kategóriánként (gyűjtemény gyarapodás):

Az EDIT-hez hasonló adattárak működésének fontos része az aggregáló-szolgáltatásokkal való együttműködés. A tartalmaknak, illetve metaadataiknak az elérhetőségét az EDIT OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting) kompatibilitása teszi lehetővé, így a regiszterek (mint pl. az OpenDOAR) be tudják gyűjteni a dokumentumokat.

Regiszterek, aggregátorok, kereső szolgáltatások, projektek	EDIT-gyűjtemény	Elérhetőség
DART-Europe portál	Disszertációk (ELTE PHD)	http://www.dart-europe.eu/browse-results.php?dsources=132
DPR Celestial	Teljes EDIT	https://quest.library.illinois.edu/OAIRegistry/
eduOER projekt	Videótár	https://oer.geant.org/
COIMBRA Online Exhibition	EKL gyűjtemény néhány darabja	https://collections.ed.ac.uk/coimbra
Europeana	EKL múzeális gyűjtemény egy része	https://www.europeana.eu/portal/hu
Hungaricana	EKL Metszettár	https://gallery.hungaricana.hu/hu/EKGrafika/
	EKL Hevenesi-, Kaprinai-, Pray-gyűjtemény	https://library.hungaricana.hu/hu/collection/konyvtaridok_egyetemikonyvtar_hkp/
OAI-PMH kompatibilitás	Teljes EDIT	https://www.openarchives.org/pmh/
OpenAIRE kompatibilitás	Teljes EDIT	https://www.openaire.eu/
OpenDOAR	Teljes EDIT	http://v2.sherpa.ac.uk/id/repository/3256
BASE	Teljes EDIT	https://www.base-search.net/
CORE	Teljes EDIT	https://core.ac.uk/
ROAR	Teljes EDIT	http://roar.eprints.org/9841/
Ranking Web of Repositories	Teljes EDIT	https://repositories.webometrics.info/
Repozitóriumi közös kereső	Teljes EDIT	http://oaikereso.sztaki.hu/
Google/Google Scholar	Teljes EDIT	https://scholar.google.com/
MTMT kompatibilitás	Tudományos publikációk	https://www.mtmt.hu/

STRATÉGIAI ADATBÁZIS

A 2020-as évben folytatódott és stabilizálódott a Stratégiai Adatbázissal kapcsolatos teendők ellátása az 6/2015. (IX. 28.) számú rektori utasítás értelmében: adatfeltöltés, illetve annak támogatása, oktatói tájékoztatás. Személyes konzultációra 32 alkalommal, e-mail-es és telefonos konzultációra csak a BTK-n nagyságrendileg 150 alkalommal került sor. A májusi és novemberi validálási időszak környékén megnövekedtek az adminisztrátori megkeresések.

ELŐFIZETETT TARTALMAK

2020-ban az EISZ-en keresztül 38 adatbázis, bruttó 251 977 906 Ft szerződési értékben került előfizetésre. További bruttó 40 537 530 Ft szolidaritási többletköltség jelentkezett az adatbázisportfólióra.

Az Arcanum Digitális Adattárát az Egyetemi Könyvtár és Levéltár saját erőből fizette elő, miután az kikerült az EISZ portfólióból, bruttó 4 064 000 forintért.

Adatbázis használatával kapcsolatban a 2020-as év első félévéről vannak elérhető használati adatok, melyek elérhetőek az EISZ honlapján.

Az elmúlt évben összesen 25 adatbázishoz kértünk vagy kínáltak fel szolgáltatók próbáhozáférést, amelyek átlagos hossza 60 nap volt.

Két ingyenes, de megállapodásköteles adatbázishoz szereztünk hozzáférést: Fortunoff Video Archive for Holocaust Testimonies és EUROSTAT Microdata.

A portálon az elérhető adatbázisokat tartalmazó új gyűjtőoldalt tettünk elérhetővé a digitális oktatás támogatása érdekében ([Online források egy kattintásra](#)).

DIGITALIZÁLÁS

A járványhelyzet következtében jelentősen növekedett az igény a könyvtárak digitalizálási és tartalomszolgáltatási tevékenysége iránt. Oktatói kérésre a kurzusok teljesítéséhez szükséges, online nem elérhető tartalmakat/szakirodalmakat (könyvfejezet, folyóiratcikk) a zárvatartások alatt szkennelt formában juttatták el az oktatás és tanulás támogatása érdekében a könyvtárak: a BTK-n közel 30 000 oldal, a BGGYK-n 6095 oldal, a TÁTK könyvtárában 3154 oldal szkennelése történt meg.

Az ELTE Egyetemi Könyvtár gyűjteményéből 206 ősnymtatvány, a BGGYK-n 15 archív folyóirat digitalizálása készült el. A digitalizált anyagok bibliográfiai feldolgozása és feltöltése az EDIT-be folyamatosan történik.

A TáTK könyvtárában folytatódott a régi szakdolgozatok digitalizációja, az év során 179 db készült el. A BGGYK-n is folytatódott a 2011-től CD-n elérhető szakdolgozatok EDIT-be való feltöltése (1769 szakdolgozat).

Az elmúlt évben előkészítő munkálatok zajlottak arra vonatkozólag, hogy az elektronikusan tárolt szakdolgozatok tömegesen kerüljenek feltöltésre az intézményi repozitóriumba (EDIT), ennek metaadatolási előkészületeit a könyvtárak megkezdték.

Az Egyetemi Könyvtár és Levéltár előterjesztést nyújtott be az Egyetem vezetésének a papír alapú szakdolgozatok digitális archiválására, ezzel párhuzamosan a nyomtatott formátumúak selejtezésére vonatkozóan. Az EKL a karok, oktatási egységek számára a digitalizáláshoz szükséges előzetes költségelemzést is készített.

A KÖNYVTÁR AZ EGYETEM TUDOMÁNYOS MŰKÖDÉSÉNEK ÉS TEVÉKENYSÉGÉNEK TÁMOGATÓJA

Az egyetemen zajló oktatási, kutatási és tanulási tevékenységek könyvtári-információs eszközökkel történő minél hatékonyabb támogatása érdekében 2019. január 1-jével az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár szervezetében létrejött az Oktatás- és Kutatástámogatási Osztály, melynek fő feladatai közé tartozik többek között egyetemi szinten az Open Science elveinek népszerűsítése, az

Open Access publikálás támogatása. Az ezzel kapcsolatos eredményeket jelen beszámolóban az Egyetemi Könyvtár oktatás- és kutatástámogatással kapcsolatos fejezetében tüntettük föl.

A PPK könyvtárában az oktatói eredményesség támogatására Google-hivatkozáskeresést végeznek minden PPK publikáció tekintetében. A TáTK is bevezette a hivatkozáskeresést mint könyvtári szolgáltatást: a szolgáltatást igénybe vevő oktatók Hirsch-index száma jelentősen megnövekedett. Pilot projektként egy kutatócsoport munkáját is segítették. A TÓK könyvtárában tematikus bibliográfiákat állítottak össze a tanszékek által megadott témákban.

A KÖNYVTÁR A HALLGATÓI EREDMÉNYESSÉG TÁMOGATÓJA, TANULÁSI KÖZPONT ÉS KÖZÖSSÉGI TÉR

A távolléti oktatás bevezetése során az online szolgáltatások bővítésével és a tájékoztatás új formáival igyekeztünk az oktatókat és hallgatókat támogatni. Ehhez nagy szükség volt az EKSZ tagkönyvtárainak együttműködésére, a központilag biztosítható szolgáltatások összehangolásában (adatbázisok listája, könyvek visszavétele, végzős hallgatók igazolásainak intézése) és lebonyolításában az Egyetemi Könyvtár közreműködésére.

Az Egyetemi Könyvtár és Levéltár 2019-ben elindult webapplikációja segítségével a kari könyvtárakban is bevezetésre kerülhetett szeptembertől az online beiratkozás és tagsághosszabbítás ELTE polgárok számára, melynek segítségével a használók személyes kontaktus nélkül tudnak beiratkozni a könyvtárakba, és nyomon követhetik kölcsönzéseiket is.

Az Egyetemi Könyvtár és Levéltár az ELTE összes könyvtára számára egységesen, központilag oldotta meg a tavaszi-nyári időszakban az integrált könyvtári rendszerben a kölcsönzések lejáratí idejének meghosszabbítását, a késedelmi díjak számolásának megállítását.

Amikor a járványhelyzet már lehetővé tette, az előre kikért és összekészített könyvcsomagok kölcsönzése is elindult. Az online kikéréshez az Egyetemi Könyvtár és Levéltár segítségével bevezetésre kerülhetett az elektronikus kérőlap is a TTK könyvtárában és a BTK minden olyan könyvtára esetében, amelyik használja az integrált könyvtári rendszer kölcsönző modulját (7 könyvtár). Ezen felül három kari könyvtárban online űrlapokat is alkalmaznak a kölcsönzések távoli kezdeményezéséhez (BGGYK, PPK, TTK).

Az IK könyvtárában bevezetésre került a dokumentumok online előjegyzése is, az integrált könyvtári rendszeren keresztül.

Elsősorban záróvizsgázó hallgatók számára a tavaszi szemeszterben az Egyetemi Könyvtár vállalta az átvevőhely szerepét a könyvek fizikai visszavételéhez, így nem volt szükség arra, hogy minden kari könyvtár ügyeletben átvételi lehetőséget biztosítson, ez a lehetőség a szolgáltatást igénylő karok részére egészen őszig fennmaradt. A kari tanulmányi hivatalokkal és a kari könyvtárakkal szorosan együttműködve, az Egyetemi Könyvtár nyújtott központi segítséget a karok számára a könyvtári igazolások kiadásai, a tartozások rendezései során.

A könyvek visszavételére az Egyetemi Könyvtárban a Bibliobox könyvbedobó áll rendelkezésre, a kari könyvtárakban általában a bejárat közelében elhelyezett dobozos megoldások kerültek kialakításra őszől.

A szakdolgozók támogatása érdekében a TÓK könyvtárában adatbázishasználati segédletek és egy külön üzenőfal készült a számukra fontos információkkal. A BGGYK és a TáTK könyvtára linkgyűjtemények összeállításával segítette az irodalomkutatást, az online tartalmak megtalálását.

A PPK könyvtára új típusú dokumentumokat is beszerezett a megváltozott igényekhez igazodva (sporttudományi mobilapplikáció, klinikai pszichológiai esettanulmány online videótár, 3D anatómiai atlasz applikációt).

A TTK és TÓK könyvtáraihoz került a jegyzetek értékesítése. A TTK-n a jegyzetboltot webshop-szerű szolgáltatással is kiegészítették, lehetővé téve a zárvatartás ellenére is a vásárlást. A campuson

dolgozók kutatók és oktatók számára belső postán juttatják el az online megrendelt könyveket, kiküszöbölve a postaköltséget.

Az ÁJK könyvtárában a kölcsönzési szolgáltatás bevezetése érdekében elvégezték a szükséges előkészületeket.

Tankönyvek és jegyzetek elektronikus elérhetőségének biztosítása érdekében, elsősorban az ÁJK kérésére, az Egyetemi Könyvtár és Levéltár saját böngészőt fejlesztett a jogvédett tartalmak elérhetővé tétele érdekében, mely a tavaszi szemeszterben megkönnyítette a hallgatók vizsgára történő felkészülését.

KÖNYVTÁRI TEREK MEGÚJULÁSA

A BGGYK könyvtárában az épület 2021-es várható felújítása kapcsán el tudták végezni az előkészületeket.

A TáTK könyvtára szeptemberben új helyre költözött, lehetővé téve a raktári állomány egy helyre kerülését.

KÉPZÉSEK

A Képzési Koordinációs Bizottság létrejöttéről 2019. novemberében döntött a Könyvtári Tanács, így 2020 volt az első működési éve. A bizottságban minden Kar és az Egyetemi Könyvtár is képviselteti magát.

Az Egyetemi Könyvtári Szolgálat a felhasználói képzések bővítése érdekében, 2019-ben, igényfelmérést végzett az ELTE hallgatói körében, és egységes tanmenet elkészítésével közös képzési portfóliót alakított ki. A bizottság a munkatervében a személyes oktatásra helyezte a hangsúlyt, 2020-ban két tananyag kidolgozása készült el.

A Könyvtár MOOC az Egyetemi Könyvtári Szolgálat ingyenes online könyvtári kurzusa. Az online tananyag kialakítása már részben a bizottság megalakulása előtt megkezdődött. A kurzus anyagának kialakításakor az volt a célunk, hogy az ELTE minden hallgatója számára segítséget nyújtsunk.

A kurzus 6 modulból áll:

- könyvtárhasználat
- tanulásmódszertan
- információkeresés
- keresés az adatbázisokban
- interneten való keresés
- szerzői jog, etikus információfelhasználás és hivatkozás

A kurzus anyaga 2020. október 12-től november 30-ig volt elérhető a jelentkezők számára. Ezalatt az idő alatt 113 hallgató jelentkezett be a kurzus felületre, ebből 31 személy esetében mért a rendszer aktivitást. Összesen 13-an adtak visszajelzést a kurzussal kapcsolatban. A kapott módosítási javaslatok beépítésre kerülnek a kurzus későbbi fejlesztése során. Az egyes részek teljesítéséről a hallgatók kérésére igazolást állítunk ki.

2020-ban Open Science online workshopot is szerveztünk az Új Nemzeti Kiválósági Program ösztöndíjasainak tartott előadás keretében. A felkérés a tudományos ügyek rektorhelyettesétől érkezett az Egyetemi Könyvtár részére. A programot az EKL Oktatás- és Kutatástámogatási Osztály munkatársai, a TáTK Némedi Dénes Könyvtár vezetője, valamint a Tudománypolitikai Iroda munkatársa állították össze és bonyolították le.

Képzések 2020	ÁJK			BGGYK			BTK			IK			PPK		
	alkalom	fő	óra	alkalom	fő	óra	alkalom	fő	óra	alkalom	fő	óra	alkalom	fő	óra
könyvtárhasználat /könyvtárismertető	2	60		9	154	4,5	15	280	15						
irodalomkutatás															
dolgozatírás (szak/doktori/tdk/egyéb)															
MTMT	1	6					2	1	5						
tudománymetria /publikáció															
adatbázis-használat, inf.kvt.képzés				6	97	9	1	10	1				2	35	3
egyéb				1*	31		5	19	19						
Fenti összesen	3	66		16	282		23	310	33				2	35	3
kredites képzés															
nem kredites képzés	3	66		16	282		23	310	33				2	35	3
Fenti összesen	3	66		16	282		23	310	33				2	35	3
könyvtárosok számára							3	6	8						

* MOOC-kurzus

Képzések 2020	TáTK			TÓK			TTK			Savaria Könyvtár és Levéltár			EKL			Összesen		
	alka-- lom	fő	óra	alka- lom	fő	óra	alka- lom	fő	óra	alka- lom	Fő	Óra	alka- lom	fő	óra	alka- lom	fő	óra
könyvtárhasználat /könyvtárismertető				2	2	2	2	1	2	6	84	9				36	581	32,5
irodalomkutatás	3	11	4,5	3	5	9										6	16	13,5
dolgozatírás (szak/doktori/tdk/egyéb)	5	40	7,5													5	40	7,5
MTMT	1	11	7,5	8	8	6	70	3	70	3	13	4,5	2	12	6	87	54	99
tudománymetria /publikáció	3	11	4,5	2	20	8	3	1	5							8	32	17,5
adatbázis-használat, inf.kvt.képzés	3	11	4,5	7	35	7,5				4	4	4	6	45	35	29	237	56,5
egyéb	1*	31		6	6	6	2	5	20	14	134	24	5	50	13	34	276	82
Fenti összesen	16	82	22,5	28	76	31	77	10	97	27	235	41,5	13	107	54	205	1236	308,5
kredites képzés	10	11	15							19	23	26,5				29	34	41,5
nem kredites képzés	6	71	7,5	28	76	31	77	10	97	14	134	24	13	107	54	182	1091	242
Fenti összesen	16	82	22,5	28	76	31	77	10	97	33	157	50,5	13	107	54	211	1125	283,5
könyvtárosok számára													9	62	42	12	68	50

* MOOC-kurzus

A KÖNYVTÁR HATÉKONYAN MŰKÖDŐ SZERVEZET

A Könyvtári Tanács (KT) összehangolt működése, a létrehozott dokumentumok, szabályzatok és folyamatleírások biztosítják az EKSZ tagkönyvtáraiban a szolgáltatásközpontú működést. A KT szakmai bizottságokban operatíván tervezi, ellenőrzi a célokat és az éves munkát, figyelembe véve a stratégiai és minőségcélokat.

A KT Koordinációs Bizottságai (IKR (Integrált Könyvtári Rendszer) KB, MTMT-EDIT KB, Minőségirányítási KB, Portál KB, Képzési KB), amelyekben minden tagkönyvtár rendelkezik képvisellel, hangolják össze az EKSZ tagkönyvtárai egységes szakmai működését az adott területen.

2020-ban a KT egy hagyományos és egy online ülést tartott, két levélszavazást és egy online titkos szavazást bonyolított le. Elfogadásra kerültek az EKSZ, a tagkönyvtárak és a Koordinációs Bizottságok beszámolóí és munkatervei. Három könyvtárvezetői pályázat véleményezése történt meg (ÁJK Kari Könyvtár, PPK Kari Könyvtár, EKL főigazgató-helyettes). Elfogadásra került az EKSZ SZMSZ módosítása (EKSZ SZMSZ 2. függelék Használati szabályzat) és az EKL új Könyvtárhasználati szabályzata (EKL SZMSZ 4. függelék Könyvtárhasználati szabályzat). Kiegészítésre került a KT ügyrendje.

A Minőségkoordinálási munkacsoport elkészítette az EKSZ tagkönyvtáraiban a 2019-ben lezárt, nem megfelelő minőségű szolgáltatásokról készült jelentéseket (NMSZ) tartalmazó beszámolót.

A 2019-ről szóló tagkönyvtári minőségfejlesztési jelentések alapján elkészült az EKSZ Minőségfejlesztési jelentése. A jelentés felkerült az ELTE honlapjára.

A minőségirányítású működés keretén belül 4 bevezetett kulcsfolyamatról audit jelentés készült, a 2019-ben elvégzett audit során felülvizsgált folyamatok módosítása elkészült és az EKSZ könyvtárosainak minőségügyi érzékenyítést tartottunk. Felülvizsgáltuk az ELTE Minőségügyi Irodája által lebonyolított hallgatói igény- és elégedettségi felmérés könyvtárakra vonatkozó kérdéseit, és kibővítettük az ELTE Könyvtár WebApp-ra vonatkozó kérdésekkel.

A munkatársak tájékoztatása céljából belső szakmai és általános szakmai hírleveleket szerkesztünk és adunk közre.

2020. január 31-ei szenátus jóváhagyta a Bölcsészettudományi Karon a könyvtári szervezet átalakítását: hét tudományterületi szakkönyvtár jött létre, melynek vezetői egy operatív vezető testületként közösen határozták meg az elvégzendő feladatokat, a végrehajtás módját és felelőseit.

A könyvtárak kényszerű bezárása és az online szolgáltatások előtérbe kerülése a munkacsoportok és tagkönyvtárak munkaterveinek folyamatos újratervezését hozták magukkal.

Az otthoni munkák könnyítésére az Egyetemi Könyvtár és Levéltár lehetőséget biztosított arra, hogy otthonról is elérhetővé váljon az Aleph integrált könyvtári rendszer a munkatársak számára, így folyamatosan végezhetővé váltak a korábbi években esetleg elmaradt rekordjavítási munkák, az e-book feldolgozások, retrospektív feldolgozások. Az MTMT feladatok, a felhasználói tájékoztatás, az EDIT feltöltési munkák, a szabályzatok megújítása, a minőségügyi munka folyamatosan végezhető volt személyes jelenlét nélkül is.

A BTK Antik Filozófia Gyűjtemény helyisége oltóközpontként működött.

PORTÁL

Az Egyetemi Könyvtári Szolgálat munkatársai az ELTE könyvtárak közös portáljának fejlesztését, tartalmi feltöltését a Portál Koordinációs Bizottság munkaterve alapján végezték.

A portál kiegyensúlyozottan üzemelt az év során, a szükséges rendszerfrissítések telepítésre kerültek. A portál látogatottsága jelentősen növekedett az elmúlt évekhez képest: a munkamenetek száma 7,9%-os, a látogatottság 24%-os, az oldalmegtekintések 15%-os növekedést mutattak az előző évhez képest.

Portál statisztika	2016	2017	2018	2019	2020
Munkamenetek száma	145 513	129 997	158 749	165 260	178 393
Látogatók száma	66 759	58 607	74 370	80 462	100 018
Oldalmegtekintések száma	306 769	286 957	365 877	371 160	429 950

A portálon folyamatos tájékoztatást nyújtottunk a megváltozott szolgáltatásokról. A könyvtárak ezen felül számos csatornán juttatták el a megváltozott szolgáltatásokról az információkat a hallgatókhoz (közösségi média felületek, közös portál és honlapok, hírlevelek, levelezőlisták, HÖK, email, Skype, Teams, Neptun). A Bölcsészettudományi Kari Könyvtár januári megalakulásával a kari könyvtári honlap is kialakításra került, és elindult a saját Facebook-oldaluk is. Elindult az ÁJK könyvtárának Facebook-oldala is, valamint kari hírlevél-szolgáltatást indítottak.

Több könyvtár készített kisfilmet a könyvtárról (EKL, TÓK).

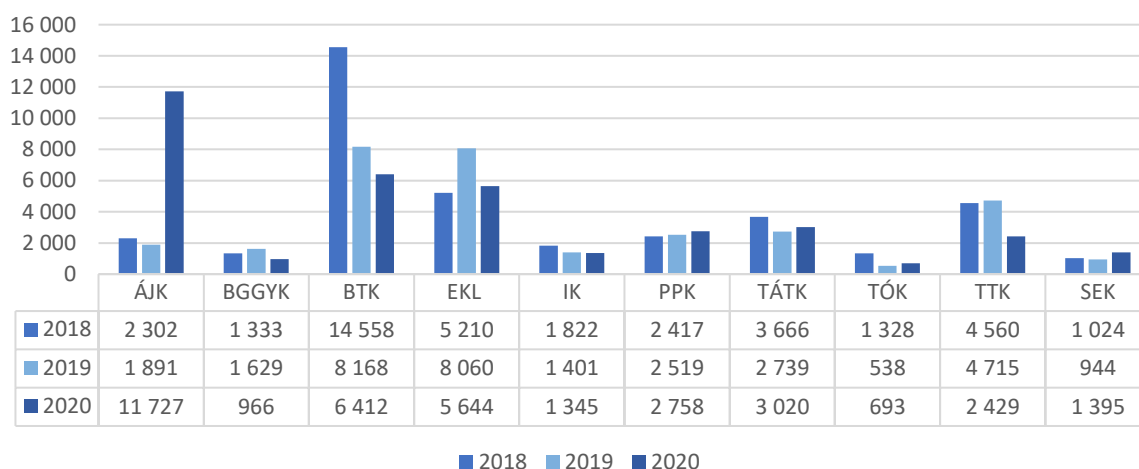
A 2016-ban megújított, közös portál mára már elavultnak tekinthető felülettel rendelkezik, így megkezdődött a portál teljes megújítása. Az igények felmérése és tartalomkezelő rendszerekkel történő összevetését követően elkészült a rendszerterv és design-terv, valamint a struktúra. Az új honlap tartalmi feltöltése, tesztelése és bevezetése a COVID-járvány miatt nem valósultak meg. Az online szolgáltatásokra való átállás mellett fejlesztői kapacitáshiány lépett fel.

A Portál Koordinációs Bizottság úgy döntött, hogy az Egyetemi Könyvtári Szolgálat megújuló honlapja egyfajta kezdőoldalként fog működni, a részletes információk pedig a kari oldalakon (eddig párhuzamosan) működő könyvtári honlapokon lesznek elérhetőek. Ennek megfelelően a megújuló, csökkentett tartalmú EKSZ portál nem indokolja egy külön koordinációs bizottság fenntartását. A Koordinációs Bizottság megszüntetéséről szóló javaslatot a Könyvtári Tanács 2020. november 27-én egyhangúlag elfogadta. Azt követően az új EKSZ oldallal kapcsolatos közös feladatokat az EKSZ K21 Könyvtárvezetők, illetve Kommunikációs Munkacsoportja vette át.

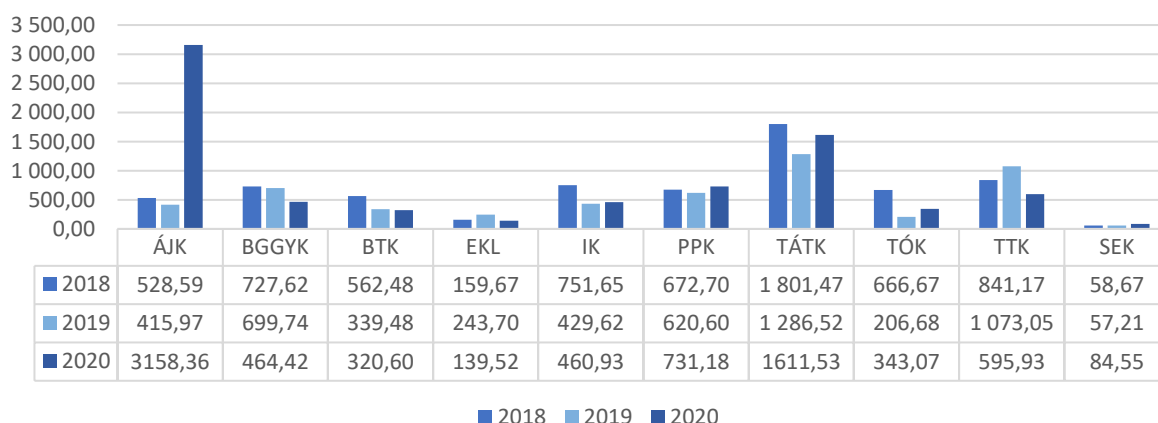
A megújított portál várhatóan 2021 elején jelenik majd meg.

AZ EKSZ EREDMÉNYEI SZÁMOKBAN

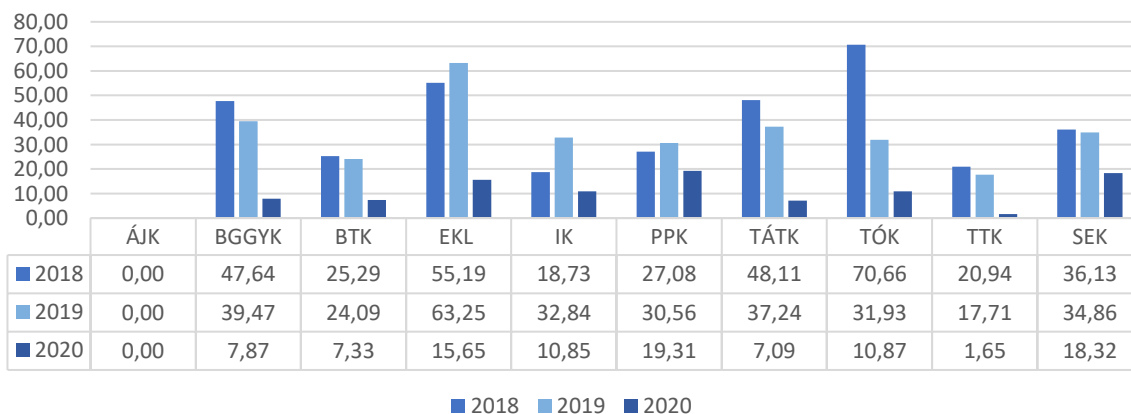
A tárgyévben leltárba vett állomány könyvtáranként, db

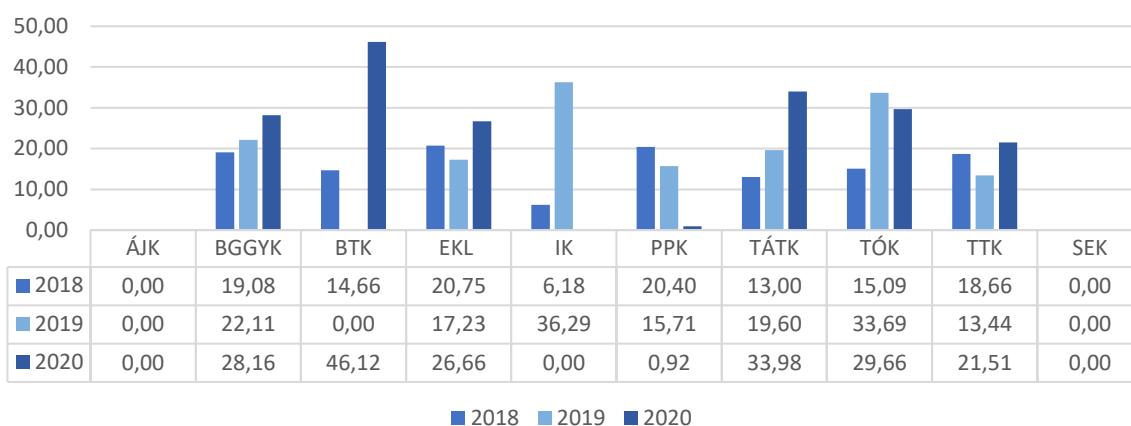
Beszerzett dokumentummal való ellátottság könyvtáranként
db / 1000 fő

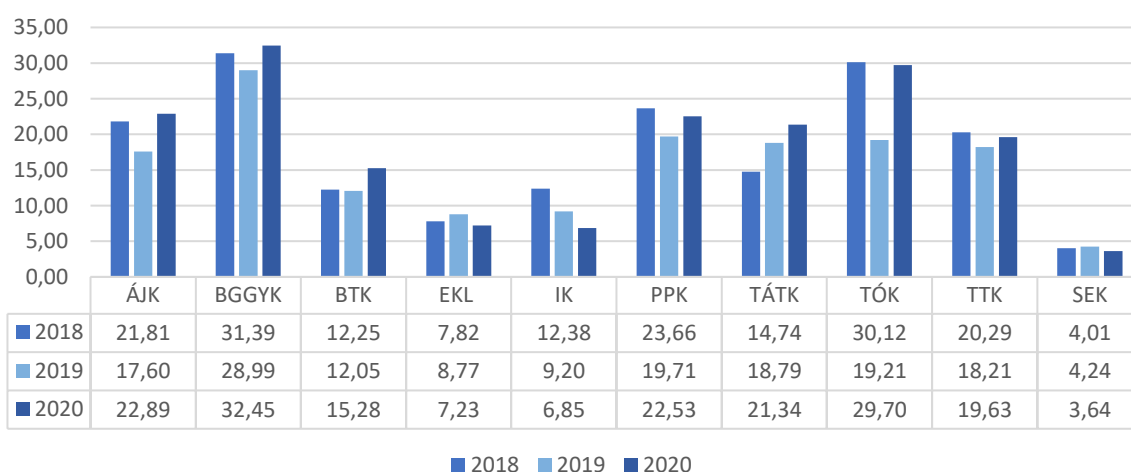
Az állomány forgási sebessége (használt
dokumentum/kölcsönözhető állomány), %

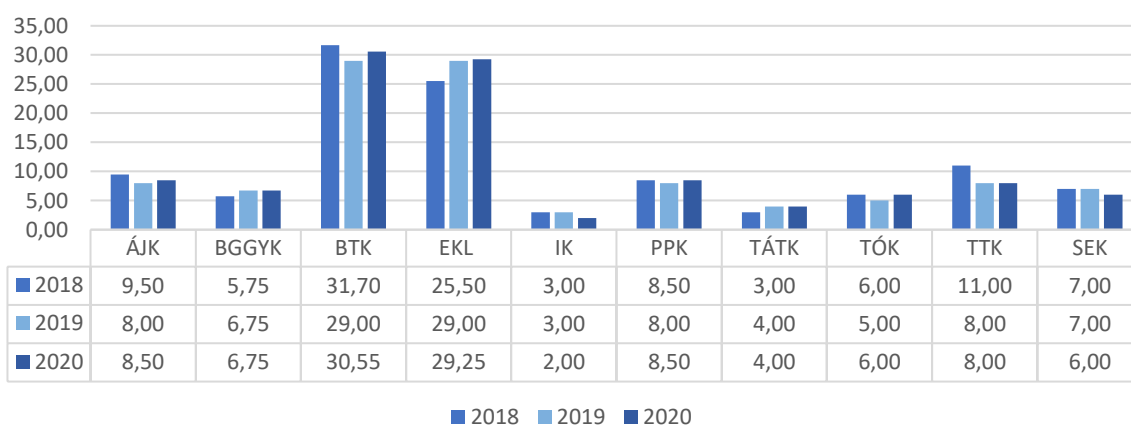
A használókra vetített költség (éves költség/használók éves száma)

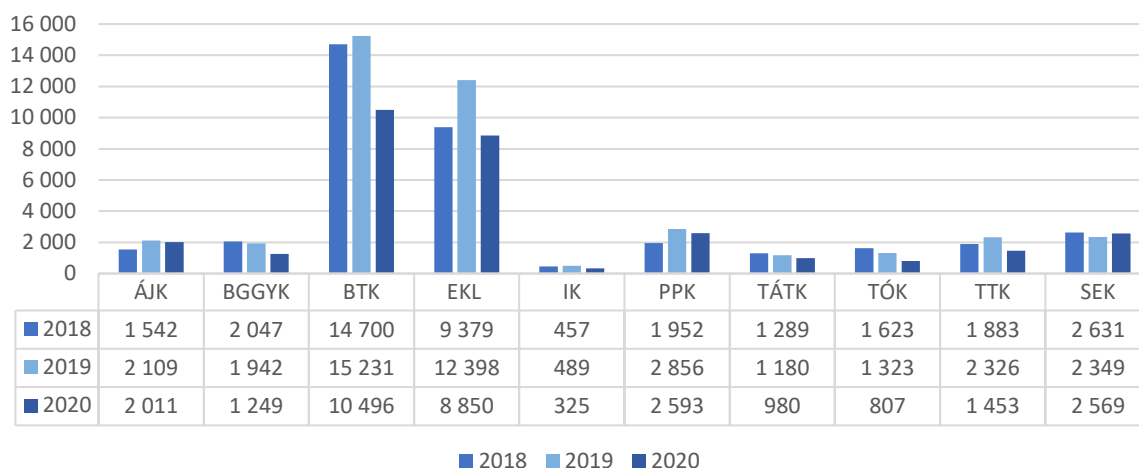
Könyvtárossal való ellátottság FTE/10000 fő

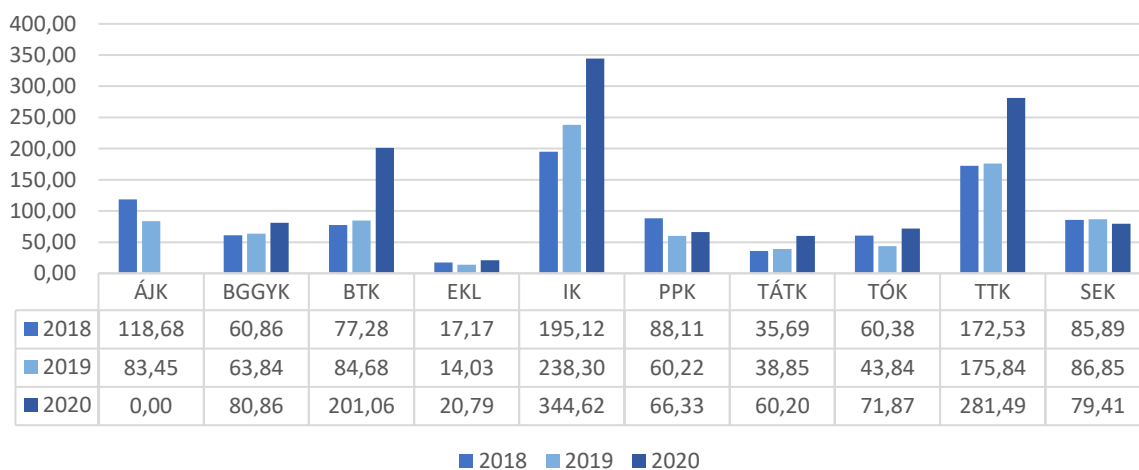
Összes könyvtáros munkakörben dolgozó, átszámítva teljes munkaidőre könyvtáranként, fő

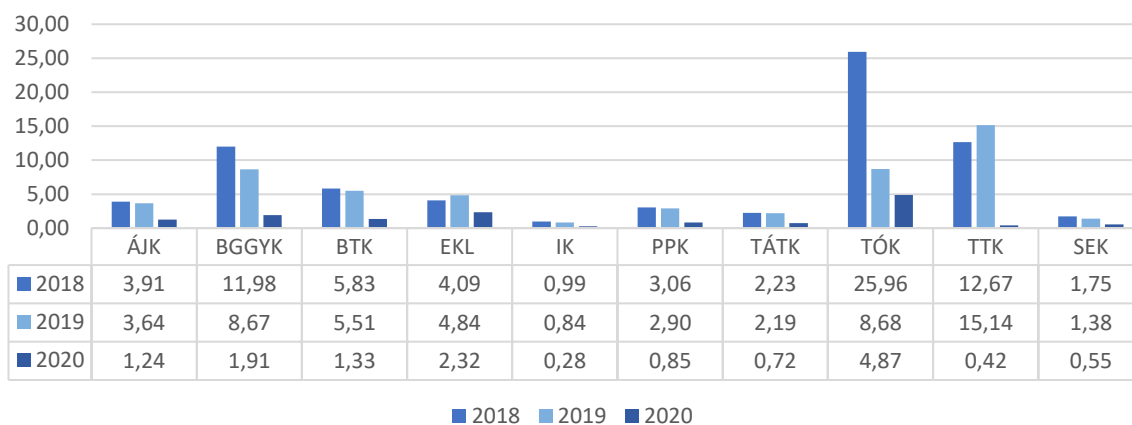
Regisztrált használó könyvtáranként, fő

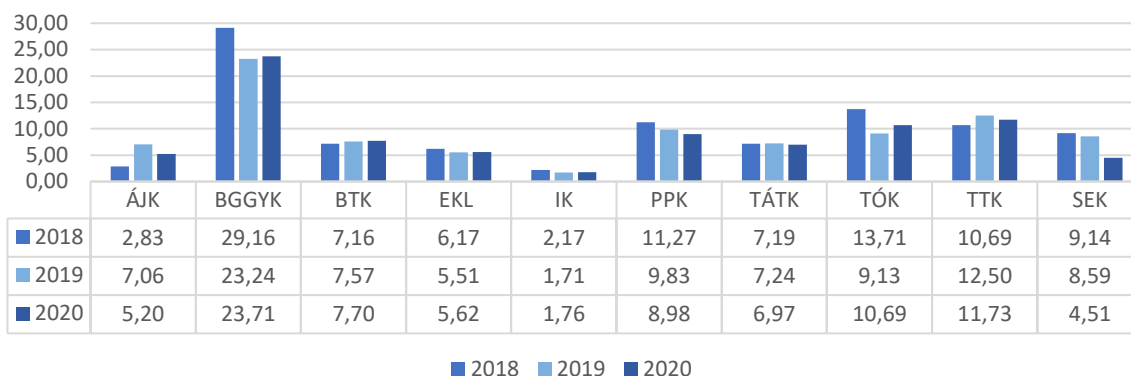
Ülőhely-ellátottság (ülőhely/aktív használó), 1000 főre

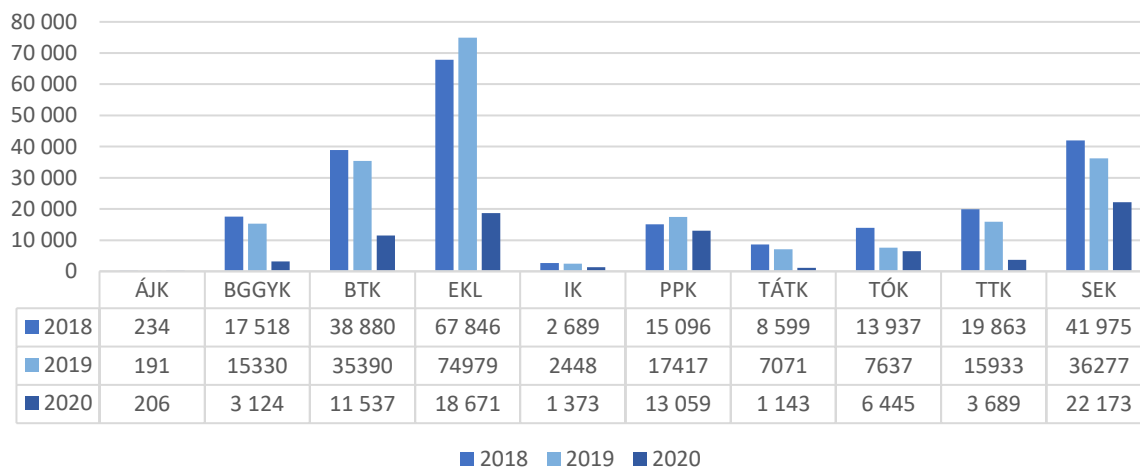
A könyvtárhasználat népszerűsége (személyes használat / szolgáló közösség), alkalom/fő

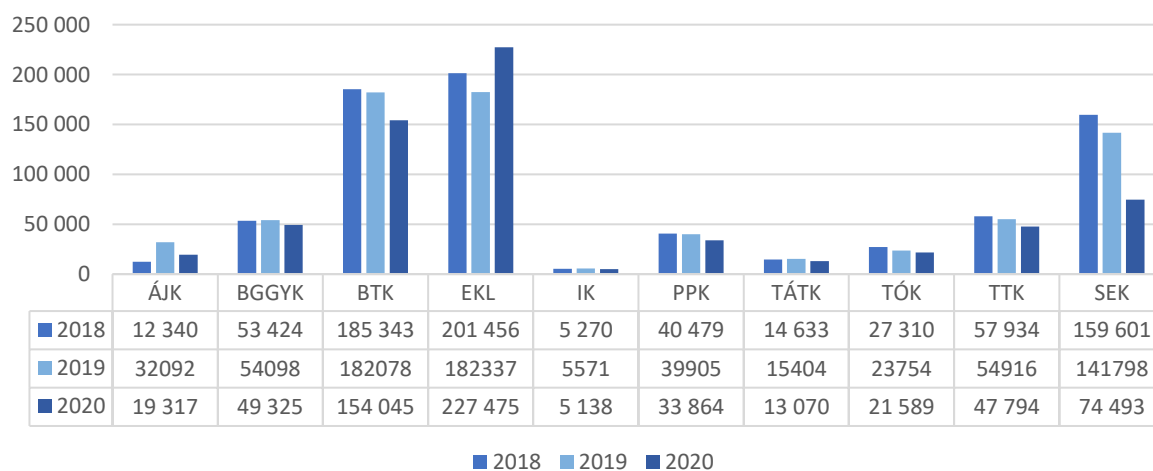
A könyvtárhasználat népszerűsége (távhasználat / szolgáltató
közönség),
alkalom/1 fő

Kölcsönzött dokumentum száma (db)

Távhasználat száma (alkalom)

AZ ELTE EGYETEMI KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR

ÁTTEKINTÉS

A 2020-as év komoly és jelentős változásokat hozott az Egyetemi Könyvtár és Levéltár megszokott működésében. A márciusban kialakult járványhelyzet miatt az Egyetemi Könyvtár és Levéltár működését a mindenkor kormányzati és egyetemi intézkedésekhez kellett igazítanunk úgy, hogy a korlátozott lehetőségek maximális kihasználásával és új, online szolgáltatások bevezetésével továbbra is segítsük az egyetemi oktatást és kutatást, biztosítsuk az oktatók és hallgatók szakirodalommal való ellátását.

Összhangban az ELTE Járványügyi Operatív Koordináló Testület intézkedéseivel, az Egyetemi Könyvtár és Levéltár, a személyesen igénybe vehető szolgáltatásait tekintve, 2020. március 13-ától bezárta kapuit. Sikeresen áttáltunk a távmunkára, de egyes területeken ügyeleti rendszerben továbbra is személyes jelenléttel dolgoztak a tavaszi pandémia idején is a munkatársak. A kényszerű bezárás idején rendkívül sok újítást vezettünk be, melyek egy része a járványügyi helyzet pozitív alakulása után, hosszabb távon is hozzájárulhatnak majd stratégiai céljaink megvalósításához.

A zárvatartás alatt

- az ELTE összes könyvtára számára egységesen, központilag oldottuk meg az integrált könyvtári rendszerben a kölcsönzések lejáratí idejének meghosszabbítását, a késedelmi díjak számolásának megállítást.
- Kari könyvtári feladatokat átvállalva ELTE szinten biztosítottuk szeptemberig a könyvek átvételét és záróvizsgázó hallgatók számára a könyvtári tartozások rendezését, a könyvtári igazolások kiadását. Megszerveztük a MIFIG szállítmányozásának segítségével a visszavett könyvek visszaszállítását a kari könyvtárakba.
- A SHÜTI részére kialakítottuk a könyvkölcsönzések lebonyolítását, az oktatáshoz szükséges adaptált tartalmak biztosítása érdekében.

Fekete Péter, kultúráért felelős államtitkár 2020. márciusától heti rendszerességgel tart a könyvtárak, levéltárak és múzeumok vezetői részére online munkaértekezletet, melyen való részvétellel lehetőségünk nyílt más kulturális intézményekkel történő, összehangolt intézkedések véghezvitelére (újranyitási stratégia), a jó gyakorlatok megismerésére. Az Egyetemi Könyvtár és Levéltár is kidolgozta szolgáltatásai újraindítási tervét.

Június 17-től, a járványügyi korlátozások feloldásával egyidőben, újraindítottuk a kölcsönzést (az online kikért könyvek összekészítésével és visszahozott könyvek 72 órás karanténba helyezésével), és továbbra is vállaltuk az átvevőhely szerepét a kari könyvtárak számára a nyári időszakban is. A könyvtár a szokásos augusztusi nyári szünet időszakában is fogadta az olvasókat.

Szeptember 7-től a Nagyolvasót 10 olvasói asztallal bővítve, továbbá az Irodalmi Olvasót és a Folyóiratolvasót is újra megnyitottuk a felhasználók előtt, csökkentett nyitvatartási időben (munkanapokon 9.00 és 17.00 óra között), online helyfoglaló rendszer bevezetésével. A nem hozzáférhető szabadpolcos állományt is kikérhetővé tettük. További új online szolgáltatások (ELTEfind; online beiratkozás és tagsághosszabbítás) bevezetésével támogattuk a tanévkezdést.

Az őszi szünet után kísérletet tettünk a könyvtár normál működési rendjének helyreállítására (november 2-12.), de sajnos a járványhelyzet fokozatos romlása miatt nov. 13-tól újra be kellett zárunk, a szakirodalomhoz való hozzáférés érdekében a könyvek kölcsönzését és visszavételét azonban továbbra is biztosítjuk.

A kényszerű zárás éppen egy olyan időszakban érte a könyvtárat, amikor két év csapatépítő és műhelymunka eredményeként megszülettek intézményünk stratégiai céljai és cselekvési tervei. A járvány következtében a célok alapján kidolgozott munkaterv folyamatos, gördülő újratervezésére volt szükség, mely egyrészt a szolgáltatások innovatív megújítását és bővítését kényszerítette ki, másrészt lehetőséget teremtett arra, hogy évek óta kapacitáshiány következtében elmaradó háttérmunkákat végezhessünk el.

A háttér munkák során számos restanciát sikerült ledolgoznunk, mint pl. a korlátozottan kölcsönözhető állományrész (kb. 19 ezer tétel) kölcsönözhető státuszra állítása több példány esetén, az olvasótermi állomány helyszakszámainak egységesítése, a törölt könyvtárhasználók regisztrációs lapjainak szabályos iratmegsemmisítése, valamint a használati szabályzat aktualizálása.

GAZDÁLKODÁS, KÖLTSÉGVETÉS

Az EKL központi támogatásból finanszírozott költségvetése: a könyvtár 213 912 319 Ft-tal, míg a levéltár 13 908 157 Ft-tal gazdálkodhatott.

Az egyetem online források beszerzésére 367 813 590 Ft-ot fordított, amelyből 208 098 000 Ft ITM céltámogatás. A 39 adatbázis az ELTE számítógépes hálózatról és távolról (pl. otthonról) is elérhető, így segítve a digitális oktatást.

A könyvtár és a levéltár szakmai kezelésében lévő forrásokat tekintve a központilag beszerzendő szoftverek beszerzésére mintegy 7%-kal, 1 533 410 Ft-tal költhettünk többet.

A 2017-ben indított irattári projekt is folytatódhatott, amelynek éves kerete 10 000 000 Ft, s amelynek köszönhetően jelentősen támogathattuk az egyetemen sok éves elmaradást mutató irattári selejtezéseket és rendezéseket.

A veszélyhelyzet miatti fizikai bezárás rendkívüli módon korlátozta megszokott bevételszerzési lehetőségeinket, ami arra sarkalt bennünket, hogy kreatív marketing eszközöket és tudatosabb értékesítési politikát alkalmazva teremtsünk saját bevételt (pl. bérbeadások).

2019. évi teljesített bevételek és kiadások	Könyvtár	Hálózati szoftver	Levéltár
működési bevétel	8 017 089 Ft		144 678 Ft
támogatások, kiegészített és átvett pénzeszközök	205 895 230 Ft	24 559 836 Ft	20 362 394 Ft
BEVÉTEL ÖSSZESEN	213 912 319 Ft	24 559 836 Ft	20 507 072 Ft
személyi juttatás	175 581 827 Ft		14 615 278 Ft
munkaadókat terh. jár.	31 022 282 Ft		2 695 465 Ft
dologi kiadások	22 337 028 Ft	23 498 563 Ft	2 192 981 Ft
egyéb műk. célú kiadás	177 106 Ft	230 375 Ft	
beruházás	6 812 735 Ft		415 925 Ft
felújítás			
KIADÁSOK ÖSSZESEN	235 928 228 Ft	23 728 938 Ft	19 919 649 Ft

PÁLYÁZATOK

Az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány által az Egyetemi Könyvtár és Levéltár támogatásához 2 pályázaton nyertünk támogatást: Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata civil pályázatán 200 000 Ft, a Nemzeti Együttműködési Alaphoz benyújtott pályázaton pedig 1 000 000 Ft-os támogatásban részesültünk, melyeket a *Hagyományok és kihívások* című, 2019-es szakmai rendezvényünk konferenciakötetének megjelentetésére illetve az Eötvös-kiállításához kapcsolódó éves falinaptárunk nyomdai költségeire és kisebb informatikai, illetve kommunikációs eszközök beszerzésére fordítottunk.

2020-ban az ELTE Speciális Hallgatói Ügyeket Támogató Iroda (SHÜTI) által meghirdetett pályázat keretében a könyvtár elnyerte egy 2 100 000 Ft értékű, teljeskörű Braille rendszer beszerzésének lehetőségét. Az eszköz negyven modulós rendszerrel egyszerre biztosítja számítógéphasználat közben a Braille kijelzést és jegyzetelést. Segítségével 2021-ben kialakításra kerülhet egy, kifejezetten vakok számára használható munkaállomás.

A Levéltár 2020-ban összesen öt sikeres pályázaton indult (összesen: 4 135 797 Ft értékben):

- EMMI pályázat levéltárak működési célú támogatására: 1 430 000 Ft;
- NKA könyvkiadás: 800 000 Ft;
- NKA restaurálás 498 417 Ft;
- NKA könyvkiadás: 657 380 Ft;

- NKA informatikai eszközök beszerzése: 750 000 Ft.

HUMÁN ERŐFORRÁS GAZDÁLKODÁS

Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár létszámgazdálkodása pozitív elmozdulást mutat az előző évekhez viszonyítva. A fluktuáció felére csökkent az előző évhez képest: míg 2019-ben a fluktuáció 15%-os volt, 2020-ban már csak 8%.

2020-ban 3 fő munkatárs közös megegyezéssel távozott és 5 fő munkatárs került felvételre (határozatlan időre: 2 fő; határozott időre: 3 fő). 1 fő nyugdíjba vonult és 1 fő megkezdte felmentési idejét.

A Könyvtár állományi létszáma 44 FTE, a Levéltáré 5 FTE. A szakmai feladatok ellátását, a korábbi évekhez hasonlóan, más szervezeti egységek munkatársainak többletfeladattal történő alkalmazása, diákmunkatársak foglalkoztatása, gyakornokok fogadása és a kulturális közfoglalkoztatás kereteiben történő alkalmazások segítik.

2020-ban a könyvtárban összesen 14 fő, a levéltárban 9 fő gyakornokot fogadtunk, személyes és online formában.

A Savaria Könyvtár és Levéltár (SKL) a 2020-as évben 6 fő könyvtárossal és 1 fő levéltárossal szolgáltattott. 2020-ban 3 fő diákmunkás és novembertől 1 fő segédlevéltáros segítette a könyvtár munkáját.

Együttműködési megállapodás keretében (Thália Télikert) 2020. február 3-án önkéntes részvétellel egy napos csapatépítő programot szerveztünk. 2020. november 5-6. között személyes részvétellel egy szervezetfejlesztő vezetői műhelymunkát is tartottunk, ahol a 2019-ben megkezdett munkát folytatva pontosítottuk és kijelöltük újabb céljainkat, valamint meghatároztuk a megvalósításhoz szükséges feltételeket.

ÉPÍTETT ÉS INFORMATIKAI INFRASTRUKTÚRA, ÜZEMELTETÉS

A pandémiás helyzetben lehetővé tettük a távoli munkavégzést az EKL munkatársai számára saját munkahelyi számítógépük távoli elérésének biztosításával. Amennyiben egy-egy munkatárs nem rendelkezett otthon megfelelő számítógéppel/interneteléréssel, hogy a csatlakozásnak köszönhetően elérje a munkahelyi környezetet, azt biztosítottuk. Emellett számos multimédia-eszközt (webkamera, headset) adtunk tartós otthoni használatba, amelyek az online kapcsolattartást segítették. Bevezettük a Microsoft Teams alkalmazást a közvetlen online kapcsolattartás biztosításához, melyet az ELTE IIG biztosít a szervezeti egységeknek. A pandémiás helyzettől függetlenül az EKL-ben már 2019. év végétől teszteltük a szoftvert, így jelentős előnnyel indultunk a legtöbb ELTE egységhez képest. A megfelelő csoportszerkezet kialakítása rövid időt vett igénybe, az EKL munkatársai a távoli munkavégzés első napjaitól már használhatták a szolgáltatást.

Az Informatikai és Fejlesztési Osztály (IFO) még 2019-ben átvette a kamerarendszer helyi technikai felügyeletét. A rendszer elavultsága folyamatos problémát jelent, a 2019-ben leadott bővítési és csereigény megvalósulása a könyvtáron kívül álló okok miatt egyelőre várat magára.

Az IFO a behatolásvédelmi (riasztó) rendszer helyi technikai felügyeletén kívül biztosítja a beléptetőrendszer megfelelő jogosultságkiosztását, a belépőkártyák kiadását és visszavételét is. A beléptetőgép szoftverét márciusban vírustámadás érte, azóta offline üzemel, ami megnehezíti a folyamatos adminisztrációt.

Az ELTE Közbeszerzési Főosztályával együttműködve sikeresen elkészítettük az ELTE teljes könyvtári hálózatára kiterjedően a 200 millió Ft értékben beszerzendő RFID eszközökre vonatkozó közbeszerzési pályázat anyagát. Az ajánlattételi felhívás még az évben megjelent.

MEGVALÓSULT NAGYOBB JAVÍTÁSOK ÉS BERUHÁZÁSOK 2020-BAN

Épület	Hely	Beruházás-javítás	Nettó összeg (Ft)
Levéltár	Maglódi u. 8.	Javítási munkák	705 100 Ft
Egyetemi Könyvtár	Ferenciek tere 6.	Lift javítások	689 425 Ft

Épület	Hely	Beruházás-javítás	Nettó összeg (Ft)
Egyetemi Könyvtár	Ferenciek tere 6.	Kötészet helyiségeinek felújítása	1 902 861 Ft
Egyetemi Könyvtár	Ferenciek tere 6.	EK padlóburkolat felújítás munkái	3 910 050 Ft*

*Központi finanszírozású keretből

INFORMATIKAI ELLÁTOTTSÁG

Általánosan elmondható, hogy az EKL informatikai ellátottsága eszközök tekintetében évről-évre javul. Ma már minden munkatársunk korunknak megfelelő informatikai eszközöket használ, ugyanez igaz az olvasók számára kihelyezett eszközökre is. Az olvasói katalógusgépeket ebben az évben Stick PC-kre cseréltük, melyek az utolsó, elavultnak tekinthető eszközök voltak az olvasói terekben, ezek mellett az ügyfélhívó képernyőket nagyobbra cseréltük.

2020-ban két negyedévben adtunk le informatikai beszerzési igényt összesen nettó 3 538 900 Ft értékben. Ennek körülbelül egyharmada a tárgyévben nem érkezett meg az elhúzódozó közbeszerzés miatt. A beszerzések közötti legjelentősebb tétel ebben az évben 2 nagyteljesítményű hálózati nyomtató volt. Emellett sikerült megvásárolnunk két további, korábban bérelt nagyteljesítményű nyomtatót is, így összesen 4 ilyen eszköz került ELTE tulajdonba a könyvtáron belül. Ennek köszönhetően a könyvtár minden munkatársa számára már (többnyire) folyosóra elhelyezett központi nyomtatókon keresztül biztosítjuk a nyomtatás/fénymásolás/szkennelés lehetőségét, az egyes irodákban korábban megtalálható kis asztali nyomtatókat megszüntettük.

Jelentős mennyiségben szereztünk be SSD meghajtót, amely ma már elengedhetetlen a Windows operációs rendszer zökkenőmentes működéséhez.

EGYETEMI KÖNYVTÁR, BUDAPEST, FERENCIEK TERE 6.

Az állományvédelem terén nagy előrelépést tettünk. A nyár folyamán elkezdődött és szeptember közepére befejeződött a...kötetési és restaurátor...műhely...teljes...felújítása (részleges raktári padlófelújítással együtt).

2020 első felében a Centrál Kávéház tulajdonosaival és az ELTE MIFIG vezetőivel történő egyeztetést követően kísérletet tettünk az olvasók és munkatársak által is évek óta erősen vágyott és hiányolt könyvtári kávézó megvalósítási terveinek kidolgozására, Centrálbibliothéka elnevezéssel. Sajnos, a járványügyi helyzet következtében a tervezés kényszerűen felfüggesztésre került.

A SOÁ oktatóterem a pandémiás helyzethez igazodva átrendezésre került, amely jelenléti oktatások esetén biztosítja a megfelelő távolságtartást. Több fejlesztés is történt az oktatóteremben: 1 új számítógép, analóg VGA kábelezés cseréje digitális HDMI-re, HD felbontású projektor FULL HD felbontására cserélése.

SAVARIA KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR

A Forrásközpontban működő könyvtár 2010 m²-es alapterülete 39 m²-rel csökkent a földszinti könyvtárigazgatás irodáinak a 2. emeletre való költöztetésével. Az irodák előtti közlekedő folyosó részben raktári funkciót kapott, 21 új polcfolyó méter kialakításával.

Az elavult számítógépes infrastruktúra nem változott, megszűnt az épület nyílt wifi-hálózata, helyette az Eduroam érhető el az ELTE felhasználói számára.

AZ EGYETEMI KÖNYVTÁRI SZOLGÁLAT (EKSZ) FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSA

Az Egyetemi Könyvtár képviseli az EKSZ könyvtárait olyan hazai és nemzetközi szervezetekben, mint az EISZ Programtanács, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma (EKK), Magyar Országos Közös Katalógus (MOKKA), Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE), Magyar Aleph-felhasználók Csoportja (MACS), HUNGarian Open Repositories (HUNOR), MTMT Bibliográfiai Szakbizottság, Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European

Research Libraries (LIBER), International Group of Ex Libris Users (IGELU), Federation of Library Associations and Institutions (IFLA).

Az EKSZ központi feladatait támogató és végrehajtó szerepének megfelelően az Egyetemi Könyvtár oroszlánrészt vállal a szakmai munkák irányításában és a közös szakmai együttműködésben: az integrált könyvtári rendszer fejlesztése, szakmai és informatikai támogatása, a kari MTMT és EDIT adminisztrátorok munkájának összehangolása, az egyetemi digitális tartalmak láthatóvá tétele (EDIT, OJS, DOI szolgáltatás) s nem utolsósorban az előfizetett adatbázisok koordinálása (EISZ), az együttműködő könyvtárak folyamatos szakmai támogatása, a tagkönyvtárak munkatársainak folyamatos képzése során.

Ennek megfelelően az EKL munkatársai jelentős munkamennyiséget fordítanak a hálózati feladatok ellátására. Ezek között hangsúlyosan szerepel a központi szolgáltatások karbantartásán és fejlesztésén kívül a személyesen, telefonon, e-mailben nyújtott segítség, tanácsadás, a Könyvtári Tanács, a koordinációs bizottságok, illetve a K21 bizottság munkacsoportjainak irányítása és/illetve a munkában való aktív részvétel. Számos szakértői feladat kapcsolódik a tagkönyvtárakban megindult állományellenőrzési és selejtezési munkákhoz (Nagytétényi úti kollégium és Angelusz Szakkollégium állományellenőrzés és selejtezés, PPK és BGGYK szakkollégiumok selejtezése, TTK és BGGYK folyóirat selejtezése, ELTE Radnóti vis major selejtezési jegyzőkönyv, PPK és Bibó Szakkollégium selejt jegyzőkönyv és listák stb.), szabályzatok véleményezéséhez és kidolgozásához (pl. PPK Illyés Szakkollégium könyvtárhasználati szabályzatának véleményezése, Nagytétényi úti kollégium átadás-átvételi jegyzőkönyv véleményezése, szakkollégiumi letéti gyűjtemény szabályzat, TTK Kari Könyvtár SZMSZ beiratkozási díj emelés, tankönyvek állományba vétele stb.).

Aktív kezdeményezői és résztvevői vagyunk a közös szabályzatok, munkaterv, beszámoló elkészítésének, valamint a közös stratégia kialakításának. Számos munkatársunk vett részt a minőségirányítási program megvalósításában, az EFQM pályázat keretében végzett önértékelésben, a három fejlesztési projekt irányításában és kidolgozásában.

Gyűjteményszervezés terén az EKSZ számára végezzük az időszaki kiadványok érkeztetését, reklamációját; a katalógusban a formai és tartalmi adatelemek javítását; kötelespéldányok, ajándékok, hagyatékok elosztását; selejtezéssel, állományellenőrzéssel kapcsolatos tanácsadást, dokumentumok véleményezését; közbeszerzést; a MATARKA adatbázis építését.

Az MTMT és az EDIT feltöltésének koordinálása keretében folyamatos az adminisztrátori hálózat és a szerzők támogatása, központi feladatok ellátása, az ezzel összefüggő képzések szervezése és megtartása.

Beiratkozási lap, ELTE-olvasójegy, olvasói és példány vonalkód rendelhető az Egyetemi Könyvtárból az EKSZ könyvtárai számára.

Az online dokumentum kikérés lehetőségét, valamint az online beiratkozás- és tagsághosszabbítás szolgáltatását (az általunk fejlesztett ELTE Könyvtár WebApp segítségével) az év során kiterjesztettük a kari könyvtárakra is.

A kötetek 2020-ban összesen 106 db könyvet kötött be az EKSZ számára (237 800 Ft értékben, keretátadással).

SZOLGÁLTATÁSOK

KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSOK MEGÁLLAPODÁSOK ALAPJÁN

ELTE GAZDÁLKODÁSTUDOMÁNYI INTÉZET

Az Egyetemi Könyvtár és Levéltár a 2018-ban született megállapodás keretében látta el a Gazdálkodástudományi Intézet (GTI) könyvtári ellátását.

Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár a GTI részére 2020-ban 31 könyvet rendelt meg összesen 102 példányban és 1 891 686 Ft értékben, ebből 8 magyar nyelvű, 23 pedig angol nyelvű dokumentum. A 31 könyvből 1 dokumentumot e-könyv formátumban szereztünk be oktatói

részre, 1 könyv pedig ÚNKP pályázat keretében került beszerzésre. Az összes dokumentum feldolgozása és ezzel a hallgatók és oktatók rendelkezésére bocsátása megtörtént.

Könyvbeszerzés	könyv db	könyv példány	érték
2018	49	180	2 377 203 Ft
2019	41	92	1 092 622 Ft
2020	31	102	1 891 686 Ft

Az ELTE Gazdálkodástudományi Intézete számára 31 könyvet szereztünk be, összesen 102 példányban (értéke: 1 891 686,- Ft). Ellenőriztük az oktatók publikációit az MTMT adatbázisában, és adminisztrátorként támogattuk a szerzők feltöltéseit, egy alkalommal pedig adatbázis-kezelési oktatást tartottunk.

GTI használati mutatók 2020	GTI hallgató	GTI oktató	Összesen
Beiratkozás (fő)	167	4	171
Kölcsönzés (dokumentum darabszám)	180	15	195

Az oktatók publikációinak MTMT-ben történő ellenőrzése, illetve a szerzők adminisztrátori támogatása, személyes konzultációk az oktatók számára az adatbázissal kapcsolatban megtörténtek. 2020-ban 5 cikk jelent meg GTI-s oktatóitól a Read & Publish megállapodásai keretén belül. Ebből három cikk az Elsevier kiadó, kettő pedig a Springer kiadó által megjelentetett lapban.

Az EISZ-en (Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Program) keresztül előfizetett adatbázisok közül a GTI 2019-es és 2020-as évre az Emerald – The Case Journal folyóírra fizet elő. Ez a 2020-as tárgyévre 952 GBP, a számla fizetésekor (2020. 06.24. MNB árfolyam 385,98 Ft) 367452,96 Ft + 99212,30 Ft ÁFA, összesen: 466665,26 Ft.

A The Case Journal folyóirat letöltési használati statisztikáját az alábbi táblázat mutatja:

	2019	2020
The Case Journal	1	53

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM

2019-ben meghosszabbításra került az együttműködés a Pázmány Péter Katolikus Egyetem budapesti campusain tanuló hallgatóinak és oktatóinak könyvtári ellátásáról.

PPKE használati mutatók 2020	Összesen
Beiratkozás (fő)	63
Kölcsönzés (dokumentum darabszám)	305

HASZNÁLATI MUTATÓK

BEIRATKOZÁS

Az érvényes tagsággal rendelkezők száma évek óta emelkedett (különösen 2018-ban), de meg kell jegyeznünk, hogy az érvényes tagság száma év közben folyamatosan változik, és a legmagasabb értéket általában márciusban és októberben éri el, mert ezeknek a hónapoknak a végén jár le az ELTE hallgatóknak az első és a második szemeszterre szóló tagság érvényessége. A tagságok megújítása, mivel eddig csak személyesen volt intézhető, hosszan elhúzódó folyamat volt. A szeptembertől bevezetett online regisztrációs és tagsághosszabbítás ezen majd remélhetőleg érezhetően változtatni fog.

Az idei évben az érvényes tagsággal rendelkezők számának növekvő trendje megtört, mivel a járvány hatása mindent felülírt. A március 13-i váratlan könyvtárbezárással senki sem számolhatott előre, és annak érdekében, hogy a lejáró tagságok és kölcsönzések ne okozzanak problémát a felhasználók számára, a tagságokat 180 nappal, a kölcsönzéseket júl. 5-ig egységesen meghosszabbítottuk. A tagsághosszabbítások szept. 27-ig tölték ki a lejáratokat, ezért viszonylag

kimagasló volt az érvényes tagságok száma 2020 szeptemberében (7899 fő), viszont októberben ez 4686 főre apadt. Ami öröndetes, hogy ez a szám decemberig csak minimálisan csökkent, ami valószínűleg részben az online regisztráció és tagsághosszabbítás hatásának is köszönhető.

Az új beiratkozók számának növekedésében is 2018-ban történt egy jelentős, 24%-os emelkedés, és mivel a bázisév száma magas volt, így a 2019-es 3,8%-os emelkedés jónak mondható. 2020-ban a beiratkozók számát tekintve, a könyvtárbezárás és a járványhelyzet együtt, drámai, mintegy 62%-os csökkenést okozott.

KÖLCSÖNZÉS

A kölcsönzések száma a felére esett vissza, ami szintén jelentős, ám ha figyelembe vesszük, hogy a kölcsönzések száma az utóbbi években normál körülmények között is folyamatosan csökkent, akkor ez az arány nem tekinthető tragikusnak a könyvtár nem szokványos működése mellett. A digitális tartalmak iránt megnövekedett igény, és az ezt kiszolgáló adatbázisok sokasága a könyvtárhasználati szokások megváltozását eredményezték. Megnövekedett a könyvtár közösségi tér szerepe is, a könyvtárat sokan csak tanulásra, internetezésre, esetleg találkozási helynek használják, és a szabadpolcos állomány egy részét is inkább helyben használják, nem kölcsönzik.

A könyvtárközi kölcsönzések száma is nagymértékben visszaesett, mintegy 40%-kal.

	2017	2018	2019	2020
érvényes tagsággal rendelkezők száma (dec.-i adat)	5 158 fő	6 544 fő	6 594 fő	4 520 fő
érvényes tagsággal rendelkezők száma (szept.-i adat)	4 658 fő	6 572 fő	6 974 fő	7 899 fő
beiratkozások száma	3 805	4 725	4 908	1 888
kölcsönzések száma	27 765 db	26 826 db	24 775 db	12 601 db
könyvtárközi kölcsönzés (ODR)	608 db	651 db	641 db	393 db

HELYBEN HASZNÁLAT

A könyvtár látogatottsága, azaz a helyben használat száma az elmúlt években folyamatosan emelkedett, annak ellenére, hogy az olvasótermek limitált férőhellyel rendelkeztek (kb. 110 ülőhely). 2019-ben a Nagyolvasót csak 4 asztallal (8 férőhely) sikerült bővítenünk, de az idei évben az egészségügyi előírások miatt a babzsákokat kivontuk a fogalomból, az asztalok elhelyezését optimalizáltuk, így még további 10 asztalt tudtunk beállítani. Erre azért is szükség volt, mert a járványügyi előírások betartása miatt egy asztalnál csak egy ember foglalt helyet, amikor szept. 7 és nov. 13 között kinyithattunk. Az online helyfoglalás lehetőségével is a biztonságos távolságtartást igyekeztünk biztosítani.

2020-ban a helyben használat 63%-os visszaesést könyvelhetett el, ami egyértelműen a koronavírus-járványhelyzet miatt következett be. A könyvtár márc. 13-ig működhetett csak a megszokott rend szerint, január és február a könyvtárhasználat szempontjából viszont a gyengébb forgalmú hónapokhoz tartozik (vizsgaidőszak vége, új szemeszter kezdete).

A muzeális állomány használata a tavalyi évhez képest 32%-kal emelkedett, ami elsősorban a régikönyves feldolgozó könyvtárosok szorgalmát dicséri (a miscellanea anyag feldolgozásának befejezése után a 18. századi könyvek rekordjainak rendbetételét, szakjelzeteinek visszaállítását végezték el). A külső kutatók száma markánsan lecsökkent, hiszen alig volt lehetőségük a Kutatóterem használatára, és a kutatásaikhoz inkább digitális formában kérték az anyagot. A könyvtár mindent megtett, hogy ennek az igénynek eleget tegyen.

A raktárból kikért, helyben használt könyvek aránya 2019-hez képest 39%-kal csökkent, a folyóiratoké viszont 80%-kal, ami valóban jelentősnek mondható. A folyóiratok helyben használata az Arcanum Kft. digitalizálási projektjének előrehaladtával évről évre jelentősen csökkent, adatbázisának (ADT) a járványidőszakban való ingyenessé tételével, majd kedvezményes előfizetés biztosításával ez 2020-ban még jelentősebb csökkenéshez vezetett.

	2017	2018	2019	2020
helyben használat	28 364 fő	31 417 fő	36 224 fő	13 443 fő
muzeális dokumentumok	4 503 db	2 056 db	2 249 db	3 401 db
olvasótermi könyvkérés	2 356 db	3 041 db	3 360 db	1 319 db
folióíratkérés	1 346 db	1 435 db	991 db	208 db
összes helyben használt dok.	8 135 db	6 532 db	6 600 db	4 928 db

TÁJÉKOZTATÁS

A tájékoztatással kapcsolatos emailforgalom 2020-ban 45%-kal emelkedett, a kölcsönzéssel kapcsolatos pedig megduplázódott. Az email forgalom megnövekedése is természetesen a könyvtár megváltozott működésével függ össze, hiszen a járványhelyzet alatt a személyes kapcsolatra jóval kevesebb lehetőség nyílt. A kölcsönzés is az előzetesen online vagy email-ben kikért könyvek előkészítésére és átvételére korlátozódott, és az átvételről is emailben küldtünk értesítést. Az információkérésnek a telefon mellett az email-es megkeresés volt a leggyakoribb formája.

A chat-ablakos kommunikáció teljesen megszűnt, és Skype-on is kevés hívás érkezett.

A portállátogatások száma 2020-ban 20%-kal emelkedett az előző évihez képest. Ebben nyilván az is közrejátszott, hogy az olvasók a honlapon próbálták követni a könyvtár aktuális működési rendjét a nyitvatartástól a szolgáltatásokig, és a könyvtár ezt az igényt igyekezett is hasznos és naprakész információkkal kiszolgálni. Az oldalmegtekintések száma ennek négyszerese, ami részben abból adódhat, hogy aki fellátogat a honlapunkra, az több kattintgatás után jut el a keresett információhoz, de azt is jelentheti, hogy több olyan információt talál, ami felkelti érdeklődését.

Az internethasználat a könyvtár számítógépein jelentősen csökkent, hiszen azok az olvasói terek tartósan zárva voltak, és a nyitvatartás időszakában is az olvasók inkább saját eszközeiket használták.

	2017	2018	2019	2020
info@lib.elte.hu	1 738 db	1 939 db	1 838	3 283
kolcsonzo@lib.elte.hu	2 074 db	1 749 db	2 207	4 354
chat-ablak	12 db	6 db	3 db	0
portállátogatás	129 997 db	75 370 db	80 462	100 018
internethasználat	3 579 alkalom	3 326 alkalom	5 484 alkalom	1 848 alkalom

ONLINE KATALÓGUS, DISCOVERY

Az online katalógust használók száma több mint felére (55%-kal) csökkent, ami természetes összefüggést mutat a kölcsönzések számának 50%-os csökkenésével. A katalógusba bejelentkezettek száma viszont ennél nagyobb arányban (58%-kal) fogyott.

Szeptemberben ELTEfind néven megújult az online katalógusunk (opac.elte.hu, katalogus.elte.hu), amelynek segítségével a könyvtári dokumentumok mellett már az előfizetett adatbázisokban és az egyetemi digitális tudástárban (EDIT) is egyponos keresőfelületen lehet keresni.

Évek óta változatlan, hogy a katalógust használóknak csak 18-20 %-a jelentkezik be a katalógusba, annak ellenére, hogy az online szolgáltatások (kikérés és hosszabbítás, Kellegykönyv stb.) csak ezáltal érhetőek el.

	2017	2018	2019	2020
webopac látogatás	184 802	177 003	168 071	75 994
bejelentkezett látogató	37 615	32 679	33 081	13 998
Facebook követők száma	4 628	6 950	8 205	8 529
Instagram követők száma	1 427	1 638	1 809	1 900
Twitter követők száma	781	833	903	962

Közösségi oldalainkon számottevően növeltük a követők és a kiváltott reakciók számát: Facebookon 3,9%-os, Instagramon 5%-os, Twitteren 6,5%-os növekedés látható.

SZOLGÁLTATÁSFEJLESZTÉS

A pandémia idején bevezetett és megvalósított szolgáltatásaink:

- Az ELTE honlapon készült egy tájékoztató oldal a könyvtár online szolgáltatásairól.
- Online források egy kattintásra – az elérhető adatbázisokat tartalmazó új gyűjtőoldalt készítettünk.
- Könyvtárosok online – a Községszolgálati Osztály új, Skype-on elérhető online tájékoztató szolgáltatást indított (munkanapokon 9.00 és 17.00 óra között, Skype-elérés: Egyetemi Könyvtár és Levéltár ELTE (ekonyvtar_1)), melybe később az IK és TTK könyvtárosai is bekapcsolódtak.
- Az általunk fejlesztett ELTE Könyvtár WebApp bővítése COVID-19 könyvtári információkkal.
- Ideiglenesen helyfoglalási rendszert vezettünk be, amely biztosította nyitvatartási időben a megfelelő távolságtartást. A helyfoglalás informatikai megvalósítása az ELTE Könyvtár WebApp-on belül történt. A felület később más EKSZ könyvtárban is aktiválásra került.
- Az aulában interaktív érintőképernyőt helyeztünk el, melyen nyomon követhetővé vált a pandémiás helyzetben folyamatosan változó, helyszíni szolgáltatásainkról szóló tájékoztatás, illetve az online helyfoglalás is.
- Bibliobox könyvbedobó szekrény – a könyvek biztonságos visszavételéhez könyvbedobó szekrényt béreltünk.
- ELTE Könyvtár Böngésző – a pandémia első hullámának enyhített jogszabályi környezete lehetővé tette, hogy megfelelő szoftveres védelem mellett jogvédett tartalmakat tegyünk távolról (otthonról) elérhetővé. Ehhez egy saját böngészőszoftvert fejlesztettünk, az ELTE Könyvtár Böngészőt, ami kizárólag olvasási lehetőséget biztosít. Tiltja a különböző duplikációkészítési módokat legyen az például nyomtatás, képernyőkép rögzítés, dokumentum mentése. A számos, általunk digitalizált dokumentum mellett az AJK-val való együttműködés keretében a teljes kötelező jogi szakirodalom elérhetővé vált távolról. A pandémia második hulláma ezt a jogszabályi enyhítést már nem hozta magával, így böngésző jelenleg dedikált terminálokra érhető el.
- A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségével (SINOSZ) együttműködve magyar nyelvű felirattal ellátott jelelvi videókat készítettünk a koronavírus-járvány miatt átmenetileg bezárt könyvtárak aktuális és online elérhető szolgáltatásairól.
- Együttműködve az egyes karok tanulmányi hivatalaival, kialakításra került a távoli befizetés folyamata, amely a záróvizsgázó hallgatók könyvtári tartozásainak kontaktus nélküli rendezését biztosítja. A befizetés kizárólag átutalással megvalósítható (ELTE-nek nincs saját online fizetési felülete), így nem volt lehetőség automatizálni ezt a folyamatot. Emiatt az utalások/tartozásrendezések folyamatos nyomon követése, szinkronban tartása, a tanulmányi hivatalokkal napi szinten együttműködve, jelentős többletfeladatot jelentett.
- A könyvtárak zárvatartási időszak alatt ELTE összes könyvtára számára egységesen, központilag oldottuk meg az integrált könyvtári rendszerben a kölcsönzések lejáratí idejének meghosszabbítását, a késedelmi díjak számolásának megállítást.

További új szolgáltatásaink:

- Online beiratkozás és tagsághosszabbítás ELTE polgárok részére – az olvasókkal való személyes találkozás tiltása megkövetelte, hogy a lehető legrövidebb időn belül megteremtjük az **online beiratkozás és tagsághosszabbítás** lehetőségét, melyet a 2019-ben elérhetővé vált ELTE Könyvtár WebApp-on tettünk elérhetővé. A lehetőség nem csak az Egyetemi Könyvtár olvasóinak áll rendelkezésre, minden olyan EKSZ tagkönyvtár számára elérhetővé tettük, ahol ezt igényelték.
- Megújult online katalógus: az ELTEfind keresővel most már nemcsak a könyvtári dokumentumokat kereshetjük, hanem az EDIT (ELTE Digitális Intézményi Tudástár) és

az előfizetett adatbázisok tartalmait is, a Google keresőhöz hasonlóan, egyponos keresőfelületen.

- Külsőakkumulátor-kölcsönzés – új kényelmi szolgáltatásként került bevezetésre a külső akkumulátor (power bank) kölcsönzés a kölcsönzőjeggyel rendelkező olvasóinknak a telefonok, tabletek, laptopok töltésére a könyvtári tartózkodás idejére.
- 2020-ban meghirdettük a „könyvtár hangja” pozíciót, ezúttal kifejezetten hallgatók körében, így munkájukat diákmunka keretében honoráljuk. Lecserélésre kerültek a hangosbemondó rendszer előre rögzített szövegei, emellett magyar és angol nyelvű 10-10 perces videós épülettúra is készült, a „könyvtár hangja” igénybevételével.

Bár a könyvtár az év jelentős részében zárva volt, megtörtént annak előkészítése, hogy a 2021-es újranyitást követően már önkiszolgáló színes nyomtatás is elérhető legyen a 2019-ben bevezetett kártyás nyomtatási rendszer továbbfejlesztésének köszönhetően.

MŰTÁRGYKÖLCSÖNZÉS

A tervezett kiállítások közül mindössze az Evangélikus Országos Múzeum kiállítása (*Pulszky Ferenc ajándoka*) valósult meg (először online, majd júniustól látogatható formában is), amelyhez 4 dokumentumot adtunk kölcsön.

A Semmelweis Orvostörténeti Múzeum és az MNM együttműködésében megrendezésre kerülő kiállításban (*Hagyomány, oktatás, innováció – A Semmelweis Egyetem 250 éve*) a levéltár két műtárgyat mutatott be.

A Hevenesi gyűjteményünk 91. kötetében található erdélyi megyetérképeinek tudományos kiadásához is biztosítottuk a digitális másolatokat és azok közlésjogát. A mű Bartos-Elekes Zsombor, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem docens (ELTE térképész szakon végzett) munkája, amely *Mappae Comitatum Transylvaniae* címen a kolozsvári Iskola Alapítvány kiadásában jelenik meg 2021-ben magyar, angol és román nyelven.

A GYŰJTEMÉNY GYARAPÍTÁSA, KEZELÉSE

Munkaterven kívül, a könyvtár márciusi bezárása miatt, sor kerülhetett a Nagyolvasó olvasótermi állományának (kb. 10 ezer kötet) revíziójára. Az áruvédelmi kapu megbízhatatlan működése és a vagyonvédelem elmarasztható mivolta miatt olvasótermi könyvek illegális úton antikvárium forgalomba kerültek, és ez szükségessé tette, hogy felmérjük a keletkezett hiányt (142 kötet, összesen 500 660 Ft értékben). A rendőrségi feljelentés eredménytelenül végződött. Az állomány ellenőrzése után az olvasótermi helyszakszámok IKR-ben történő egységesítését és javítását is elvégeztük, és kb. 200 kötetet visszairányítottunk a raktárba, hogy legyen hely az új és korszerű kézikönyveknek.

DOKUMENTUMBESZERZÉS

Az Egyetemi Könyvtár 2020 folyamán 3933 könyvet, 259 kéziratot, 69 kisnyomtatványt, 553 időszaki kiadványt és 770 elektronikus dokumentumot vett állományba.

Az elektronikus könyvek gyarapodása a központi EISZ költségvetésből 2019-ben beszerzett Springer tematikus csomagoknak köszönhető. Az EKL az alábbi csomagokban kiadott e-könyveket vette állományba: History, Law and Criminology, Religion and Philosophy.

2020-ban a szerzeményezés szempontjai a Neptunban közzétett kötelező és ajánlott irodalomjegyzékek alapján bővültek.

A könyvtári állomány éves gyarapodása dokumentumtípusonként, az egyedi leltárnapló alapján	Gyarapodás (könyvtári egység)		Érték (Ft)	
	Dokumentumtípus			
	2019	2020	2019	2020
Könyv	5 842	3 993*	7 343 2937	123 256 791
Kézirat	305	259	1 525 000	1 295 000

A könyvtári állomány éves gyarapodása dokumentumtípusonként, az egyedi leltárnapló alapján	Gyarapodás (könyvtári egység)		Érték (Ft)	
	2019	2020	2019	2020
Kisnyomtatvány		69		690 000
Elektronikus dokumentum	1 697	770	1 617 022	1 213 369
Időszaki kiadvány	215	553	984 110	14 126 393
Összesen	8 059	5 644	77 559 069	140 581 553

*Retrospektív feldolgozás nélkül

Meghosszabbítottuk az ELTE mindkét folyóirat-közbeszerzési szerződését.

Az egyetemnek a két közbeszerzési tender keretében 2020-ban összesen 219 (643)* cím = 669 példány belföldi (értéke: bruttó 8 854 383 Ft) és 439 cím = 438 példány külföldi folyóiratot (értéke: bruttó 245 316 EUR (85 429 500 Ft) fizettünk elő.

*219 címet rendelt meg az ELTE összességében, de a több karra/tanszékra történő rendelések miatt 643 előfizetés született a 219 féle címre. Ritka a két- vagy többpéldányos rendelés.

Az Egyetemi Könyvtár belföldi és külföldi folyóirat előfizetése a közbeszerzések keretében	Belföldi folyóirat (érték HUF)		Külföldi folyóirat (érték EUR)		Összesen (HUF)	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Cím	100	101	38	38	138	139
Érték	844 522	906 483	13 715**	13 729	5 280 855	5 694 342

**1 EUR=335,36 (2019. dec.) és 353,5 (2020. márc.)

Közbeszerzésen kívüli belföldi előfizetés az Egyetemi Könyvtárban: 4 belföldi folyóirat, 152 080 HUF értékben.

A könyvtári állomány (könyv, kézirat, elektronikus dokumentum) éves gyarapodása beszerzési módok szerint az egyedi leltárnapló alapján	Könyvtári egység (db)			Összeg (Ft)		
	2019	2020	Változás %	2019	2020	Változás %
Vétel	3 922	2 672	68,1%	12 487 814*	11 171 641	89,4%
Csere	176	111	63%	683 610	930 890	136,1%
Ajándék	3 043	1 630	53,5%	6 740 419	4 536 060	67,2%
Köteles	499	370	74,1%	1 583 216	1 220 673	77,1%
Összesen	5 638	4783	84,8%	18 353 037	17 859 264	97,3%

* GTI-vel együtt

A könyvtári állomány (időszaki kiadványok) éves gyarapodása beszerzési módok szerint az egyedi leltárnapló alapján	Cím		Érték (HUF)	
	2019	2020	2019	2020
Vétel	62	143/304*	391 348	8 837 243
Ajándék	57	81	184 465	855 821
Csere	36	62	211 057	901 563
Köteles	57	70	161 240	3 440 166
Összesen	212	517	948 110	14 034 793

*143 folyóiratcím beszerzése vétel útján (KELLO, SUWECO, kiadói vételek). 304 tétel lett beletárolva a vétel útján beszerzett folyóiratok közül. Ennek oka: 1 cím több kötési egységből áll, illetve korábbi évfolyamok is 2020-ban lettek beletárolva.

A vétel forrása (könyv, kézirat, elektronikus dokumentum)	Összeg (Ft)
Költségvetésből	5 555 072
ODR pályázatból (2019)	1 600 000*
ODR pályázatból (2020)	2 350 000
Összesen:	9 505 072

* Az összeg kifizetésére a tárgyévben nem került sor, a támogatás utalása a 2020. évi előirányzat terhére történt.

TÁMOGATÁSOK

Országos Dokumentumellátó Rendszer 2019-ben kiírt pályázatán az EKL 1 600 000 Ft összegű támogatást nyert az EMMI fejezeti kezelésű előirányzatainak terhére. Az összeg felhasználására 2020-ban került sor. A 2020. évi pályázaton az EKL 2 350 000 Ft támogatást nyert.

A Márai X. program keretében 500 000,- Ft értékben nyertünk ajándék dokumentumokat.

Ezen felül magánszemélyek, intézetek, alapítványok is ajándékoznak könyveket, a jelentősebb adományozók közül kiemelkednek az ELTE különböző szervezeti egységei, a Nemzeti Kulturális Alap.

KIADVÁNYCSERE

2020-ban összesen 426 olyan könyv érkezett ajándékként, csereként, amelyet nem vettünk állományba. Az EKSZ részére továbbadásra került 149 db, ingyenesként könyvvásárra előkészítve 258 db, cserealapnak ment 19 db.

Kiadványcsere	Nemzetközi kiadványcsere				Belföldi kiadványcsere			
	Küldött		Érkezett		Küldött		Érkezett	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Kötet (db)	119	52	120	95	159	83	541	156
Érték (Ft)	311 545	108 000	677 131	554 909	309 500	160 000	748 486	393 018
Postaköltség (Ft)	136 463	79 000	0	0	0	15 000	0	0

A táblázat tartalmazza a nemzetközi és a belföldi csere során kiküldött és beérkezett kiadványok közül mind a könyv, mind az időszaki kiadványok darabszámát és forintértékét. Az elmúlt évekhez viszonyított csökkenést a koronavírus-járvány miatti korlátozott lehetőségek okozzák. Összesen 25 nemzetközi és 28 belföldi cserepartnerrel működünk együtt. Új cserepartnerek: Ústav dejín Trnavskej univerzity v Trnave (Nagyszombat), illetve Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára.

FELHASZNÁLÓI BESZERZÉSI JAVASLAT (KELLEGYKÖNYV)

A 2019 áprilisa óta működő KellEgyKönyv szolgáltatás keretében felhasználóink javasolhatnak beszerzésre dokumentumot. A szolgáltatás keretei között 2020 folyamán összesen 155 igény érkezett, amiből a teljesített kérések száma 97 db. A beszerzett dokumentumok értéke 773 141 Ft. Az olvasói kérések és a beszerzett dokumentumok számát az alábbi táblázat mutatja:

Kellegykönyv		Kérések		Beszerzett dokumentumok		Beszerzési arány
szakirodalom	új kiadású	86	125	72	91	84 %
	antikvár	39		19		49 %
szépirodalom	új kiadású	26	30	5	6	19 %
	antikvár	4		1		25 %
összesen			155		97	62 %

A nem beszerzett dokumentumok indoklása: az antikvár kérések közül a kiadvány nem beszerezhető, vagy nem tartozik a könyvtár gyűjtőkörébe. A nem beszerzett dokumentumok között

szerepelnek azok a kérések (17 kérés) is, amelyek 2020-ban nem érkeztek meg a könyvtárba, a beszerzésük folyamatban van.

A GYŰJTEMÉNYBŐL TÖRÖLT DOKUMENTUMOK

Törlési lista		Törölt tételek összesen		Megjegyzés
iktatószáma	naplószáma	darab	Ft	
/2021 T-108	21080/20	268	248 556,00	év végi selejt

Törlési okok szerint	db	Ft
elveszett	27	38 920,00
fölőspéldány	8	3 398,00
rongált	233	206 238,00
összesen	268	248 556,00

FOLYÓIRAT-SELEJTEZÉSI PROJEKT

Az évek óta fenyegető raktárférőhely-gondok megoldására 2018 közepén megindított folyóirat-selejtezési projekt munkálatai 2020-ban jelentősen előrehaladtak, a döntési, engedélyeztetési szakasz 2020-ban lezárult, az átadási folyamat vége átcúszik 2021-re.

A selejtezés számszerű végeredménye: 1215 selejtezett cím (43 313 kötési egység) 22 587 592,89 Ft leltári értékben. A selejtezés eredményeképpen 1124 polcfolyóméternyi raktári hely szabadul majd fel.

Az év végére a selejtezett állomány fizikai kivonása is megkezdődhetett, 2020. dec. 31-ig cca. 200 pfm szabadult föl.

Ennek folytatásával válik majd lehetővé, hogy a raktárrendezési tervben foglaltakat lépésről lépésre megvalósíthassuk az előttünk álló években. Ezzel a munkával párhuzamosan szükség lesz majd a könyvállomány selejtezésének folytatására is (a kölcsönzésből és az 500 ezres raktári állományból kivont példányokkal), amelyhez az idei évben elkészített és részletesen kidolgozott selejtezési ügymenet nyújt támpontot.

Raktári jelzet intervallum	Selejtezett cím	Selejtezett kötési egység	Felszabaduló polcfolyóméter	Leltári érték (HUF)	Átadott cím	Átadott kötési egység	Könyvtárnak átadott cím	Könyvtárnak átadott kötési egység	Teljes raktári kapacitás	Felszabaduló kapacitás százalékban
P2r 1-290	77	1 995	60 pfm	nem megállapítható	7	417	7	417	110 pfm	63 %
P2r 1-290 visszavétel*	-28	-891	-25 pfm	nem megállapítható						
P2r 300-429, P4r1-3241	216	2 383	119 pfm	3 800 144,80 Ft					420 pfm	28 %
P 1-5 800	905	19 123	430 pfm	12 247 263,39 Ft	280	6 394	175	4 610	2052 pfm	cca. 20 %
P 1-5 800 visszavétel*	-101	-1 436	-40 pfm	-392 308,90 Ft						
P 10 000-19 999 (külső raktár)	845	8 355	157 pfm	1 550 430,50 Ft					573 pfm	27 %
P 20 000-29 999	619	7 836	263 pfm	2 836 956,00 Ft	20	126	20	126	900 pfm	30 %
P 50 000- 100 000	374	6 237	173 pfm	2 637 107,10 Ft	96	1 211	73	609	945 pfm	18 %
P 50 000- 100 000 visszavétel*	-12	-289	-13 pfm	-92 000,00 Ft						
összesen	2 895	43 313	1 124 pfm	22 587 592,89 Ft	403	8 148	275	5 762	5000 pfm	22,48 %

* Az ELTE Egyetemi Könyvtárban 2020. év folyamán folytatott selejtezés első szakaszában alkalmazott szempontrendszer a későbbiekben finomodott, változott, ezért az első és a második körből több folyóirat megőrzése – az eredeti döntéssel szemben – szükséges. Ezt támasztja alá a könyvtárak csekély érdeklődése a felajánlott folyóiratok iránt. Az Egyetemi Könyvtárnak a hazai könyvtári rendszerben betöltött szerepéből fakadó felelősséget átérezve és a tapasztalatok fényében a Szerzeményezési Bizottság egyes, törlésre engedélyezett, de a nyilvántartásokból még nem kivezetett folyóiratok megőrzése, törlésük mellőzése mellett döntött.

DOKUMENTUMOK FELDOLGOZÁSA

Az Egyetem közös integrált katalógusa a 2020. évi zárást követően 1 502 355 példányrekordot, 955 366 bibliográfia rekordot, 920 434 authority rekordot tartalmazott.

EKSZ rekordszám az IKR-ben 2020. december 31-én	2018	2019	2020
Bibliográfia rekord	859 920	919 340	955 366
Példányrekord	1 408 513	1 454 490	1 502 355
Authority rekord	859 920	887 034	920 434

A WorldCat világgátalógusban 282 307 EKSZ-rekord volt elérhető 2020 végén.

Közös, országos adatbázisok folyamatos építése során a MOKKA/ODR adatbázisában mintegy 677 710 EKSZ-rekord jelenik meg. 2016 elejétől a rekordok MOKKA-ba való feltöltése OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting) protokollal történik.

A MOKKA-ODR adatbázisban elérhető példányrekordok száma a MOKKA-tól kapott adatok alapján	
Felküldött bib.rek: ELTE	913 112 (az EKSZ rekordok 95,6%-a)
Felküldött példány rek: ELTE	1 412 876 (az EKSZ rekordok 94%-a)
Bib rek gyarapodás 2020-ban: ELTE	50 218
Példány rek. gyarapodás 2020-ban: ELTE	56 514

A MATARKA-csoport elsődleges feladata 2020-ban is az ELTE kiadásában megjelent, országos érdeklődésre számot tartó tudományos szakfolyóiratok tartalmi adatainak rögzítése. 2020-ban nem bővítettük a MATARKA adatbázisában feldolgozott kiadványok körét, viszont tovább folytattuk a folyóiratcikkek feldolgozását (összesen 15 db folyóirat áll az ELTE Egyetemi Könyvtár gondozásában).

A MATARKA-feldolgozásban részt vevők száma 2020-ban 4 fő, az adatbázisba bevitt cikkek száma: 504, a feldolgozott időszaki kiadványok adatai:

Sorszám	Időszaki kiadvány megnevezése	ISSN	Feldolgozottság	Darabszám
1	Az Egyetemi Könyvtár évkönyvei. Annales Bibliothecae Universitatis de Rolando Eötvös Nominatae	0524-9066	folyamatos	10
2	A Tenger: tudományos és társadalmi tengerészeti és közgazdasági havi folyóirat. A Magyar Adria Egyesület közlönye		folyamatos	409
3	Névtani Értesítő	0139-2190	folyamatos	43
4	Elpis. Az ELTE BTK Filozófia TDK és Filozófia SzHÉK folyóirata	1788-8298	folyamatos	42
Feldolgozott cikkek száma: 504 (2019-ben: 1294)				

Formai és tartalmi feltárás az ALEPH IKR-ben (Egyetemi Könyvtár)	Bibliográfiai rekordok száma	
	2019	2020
Könyv	5 842	4 716
Kisnyomtatvány	739 [95 köt.]	69 + tartalmi 3 048
Kézirat	305	259
Elektronikus dokumentum	1697	770
Összesen	8583	8862

Retrospektív feltárás során összesen 723 rekord készült el.

A tartalmi feltárás megújítása érdekében átalakult a formai elemek rögzítési módja, elindult a személynevekhez VIAF-azonosítók rögzítése, valamint zajlik a tárgyszavazásban használható fogalmak meghatározása.

A muzeális állomány területén a 35 000 darabból álló kisnyomtatvány-gyűjtemény feltárása az elektronikus katalógusban folyamatosan zajlik, jelenleg 18 750 rekord érhető el.

A könyvtár kényszerű zárása alatt az integrált könyvtári rendszerben szükséges további javítások (retrospektív folyóirat-feldolgozás, authority javítás, formai feltárások javítása, tárgyszórendszer) feladatait folyamatosan végeztük, annak érdekében, hogy az ELTE könyvtárainak teljes állománya megjelenhessen az országos és a nemzetközi adatbázisokban (pl. MOKKA, MOKKA-R, WorldCat). Tesztelési munkákat végeztünk a Magyar Nemzeti Névtérrel kapcsolatban.

Az Aleph-ben 2020-ban létrehozott és módosított rekordok, valamint a példányozások száma	Létrehozás	Módosítás	Példányozás
Egyetemi Könyvtár	4 244	46 357	7 163

ÁLLOMÁNYRENDEZÉS

A könyvtár éves munkatervében, a stratégiai céloknak megfelelően, kiemelt feladatként szerepelt az egyetemi kulturális örökség korszerű állományvédelmét célul kitűző *raktári projekt* elindítása, amely teljeskörű állományvédelmi és állományrendezési koncepció készítését is magában foglalja.

A raktári projekt keretében teljes és részletes *raktári állapotfelmérést* készítettünk (kockázatbecsléssel, térképekkel, fotókkal kiegészítve), amelyet az ELTE Műszaki és Informatikai Főigazgatóságára is eljuttatunk, hogy erre alapozva, tervezve és ütemezetten sor kerülhessen a következő években a könyvtár raktárainak régóta időszerű rendbetételére.

Megtörtént az Egyetemi Könyvtár *teljes raktári kapacitásának felmérése* és *raktárrendezési terv* is született, amely a raktári férőhely gondokra kíván egy több évre előretekintő és megvalósítható megoldást nyújtani a folyóirat-selejtezés várható eredményeire építve.

2020-ban a betervezett állományrendezési munkák nagy részét sikerült még az év első felében elvégeznünk. A raktárférőhely-gondok enyhítésére:

- megtörtént a 100 és 200 ezres raktári állomány tömörítése;
- sor került a KRNY-raktár 2. szintjének teljes átrendezésére, ezzel párhuzamosan az 1. szinten lévő állomány portalánítása is megtörtént.

A folyóiratraktárból átirányított Gf szakjelzetes füzetformátumú anyag tömörraktári besorolását az elégtelen fényviszonyok miatt ismét el kellett halasztanunk, remélhetőleg 2021-ben a Tömörraktár elektromos felújításával ez a probléma megoldódik.

ÁLLOMÁNYVÉDELEM

Az állományvédelem terén nagy előrelépést sikerült tennünk 2020-ban.

2020-ban a könyvkötő és restaurátor-műhely részleges felújítására került sor, melynek keretében a műhely padlózatának és falainak rekonstrukciója, valamint néhány új bútor beszerzése is megvalósult. Megvalósult a raktárak padlófelújítása is a legkritikusabb részekben.

A műhely megújulásával párhuzamosan, Dr. Áder János köztársasági elnök nagylelkű adományának köszönhetően, lehetőség nyílt egy korszerű papírontó asztal beszerzésére. Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata támogatásának jóvoltából pedig a korszerű vízasztalhoz tartozó kiegészítő termékek (száraz-nedves porszívó, fényszabályozó) is beszerzésre kerültek az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány közreműködésével.

Saját költségvetésből ezen felül korszerű hő- és páramérők beszerzésére is sor került a muzeális állományt őrző raktárakba.

Az év során 23 könyv (1307 óra) restaurálása, illetve 1059 db könyv (2568 óra) kötése készült el (ebből 68 kötet a levéltáré). Kiállításokhoz, műtárgy kölcsönzésekhez, könyv-örökbefogadáshoz kapcsolódó állományvédelmi munkák (állapotleírások, restaurálás, tokkészítés, kasírozás stb.) is készültek.

DIGITALIZÁLÁS

A digitalizálás az év során folyamatosan zajlott: 206 ősnymtatvány készült el. A digitalizálások bibliográfiai feldolgozása és feltöltése az EDIT-be folyamatos.

A kialakult pandémiás helyzet számtalan digitalizálási megrendelést hozott magával, melyeket folyamatosan teljesítettünk.

Az Országos Kulturális Digitalizációs Közfoglalkoztatási Program (Forum Hungaricum) projekt keretében 4 fő dolgozott nálunk az év során. 2020. március 12-től határozatlan ideig a program a dolgozói számára otthoni munkavégzést rendelt el. A program dolgozói a munkavégzést az Egyetemi Könyvtár és Levéltárban 2020. június 22-től folytatták. A kimaradó hónapok ellenére a munkatervben vállalt 150 tételt jelentősen túlteljesítve, 215 dokumentum (61 206 oldal) digitalizálása és utófeldolgozása történt meg a könyvtár muzeális állományából. A Magyar Nemzeti Digitális Archívum (MaNDA) adatbázisba feltöltött tételek száma 2020 év végéig 8 277 tétel.

A MaNDA az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár digitalizált muzeális gyűjteményéből állította össze *A díszes, a tudományos és a különös: antik könyvillusztrációk és elméletek* című tematikus virtuális kiállítását.

EDIT gyűjtemény gyarapodás (tétel)		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
Publikációk	Tudományos Publikációk MTMT (SWORD)	0	210	353	229	186	205	523	2 391	4 097
	További publikációk, alkotások	0	22	16	18	43	18	17	8	142
ELTE Folyóiratok, kiadványok		97	861	1 400	236	734	1 006	1 844	237	6 415
TDK/OTDK dolgozatok		0	0	1	0	0	243	1	0	245
Szakdolgozatok		0	0	43	19	9	518	392	1 558	2 539
Disszertációk		0	0	107	177	128	731	400	1 177	2 720
Muzeális gyűjtemények, E-könyvtár		5 776	1 943	10 013	8 653	354	1 870	37	545	29 191
Oktatási anyagok		0	0	5	253	137	70	23	109	597
Egyetemi Fotótár							429	207	0	636
Videotár		0	74	30	0	0	0	0	0	104
Útmutatók, segédletek, katalógusok		0	2	18	41	62	41	14	28	206
Irattári dokumentumok		0	19	35	33	116	26	24	13	266
Pályázati termékek		0	0	3	23	1	87	278	0	392
Összesen:		5 873	3 131	12 024	9 682	1 770	5 244	3 760	6 066	47 550

OKTATÁS- ÉS KUTATÁSTÁMOGATÁS

MTMT

Elláttuk az intézményi adminisztrátori teendőket és a rendszer központi adminisztrációjával kapcsolatos feladatokat; projektszerű feladatokban a kari adminisztrátorok koordinálását, illetve segédletekkel, listákkal történő támogatását:

- Az admin fiókok felülvizsgálatára keretén belül 10 új adminisztrátori fiók készült el és 51 került lezárásra.
- Adminisztrátori képzések száma 2020-ban: 2 alkalom, résztvevők száma: 12 fő.
- 2 új MTMT segédlet készült el és került feltöltésre az EDIT-be.

Elláttuk a karon kívüli szervezeti egységek adminisztrátori teendőit (segítségnyújtás a szerzőknek, adatfeltöltés, adatellenőrzés, pályázati ellenőrzések stb). A karon kívüli szervezeti egységekhez 510 db új forrásközlemény és 3622 új idézés került feltöltésre.

Elvégeztük az ELTE szervezeti egységeire vonatkozó adatok felvételét és karbantartását az adatbázisban. A szervezeti változások nyomon követésével és adminisztrálásával az ELTE szervezeti hierarchiáját folyamatos aktualizáltuk. 2020-ban összesen 26 szervezeti változás (névváltozás, megszűnés, új intézmény stb.) került rögzítésre az MTMT rendszerében. Továbbá egy nagyobb (közel 30 kari szervezet), a teljes Informatikai Kart érintő szervezeti változás átvezetésének előkészületei is megkezdődtek még 2020-ban.

Szerzői regisztrációk, profilok kezelése során az új szerzők adatait ellenőriztük, kiegészítettük és szükség esetén javítottuk, az intézményi jogviszonyt ellenőriztük és kapcsolatot vettünk fel a szerzőkkel. 2020-ban 494 új szerző regisztrált/került hozzárendelésre ELTE-s szervezeti egységhez az MTMT-ben.

A tervezett szerzői oktatások a vírushelyzetre való tekintettel elmaradtak, pótlásuk 2021-ben online formában várható.

A Tudománypolitikai Iroda számára többször szolgáltatunk adatokat. A legjelentősebb az ELTE publikációs tevékenységét értékelő tanulmányhoz készített lekérdezés volt, amely az egyetem egészére, a karokra és az intézetekre vonatkozóan kért 51 féle adatot.

Az Adatvédelmi és Stratégiai Adatkezelési Irodával és az Informatikai Igazgatóság Informatikai Szolgáltatási Osztállyal együttműködve kialakításra került az adatkapcsolat a Stratégiai Adatbázis (STA) és az MTMT között a publikációs adatok automatikus átvételére. A fejlesztés élesítését tesztidőszak előzte meg: az átadott adatok ellenőrzését, az esetleges hibák felderítését elvégeztük.

Az egyetemi tanári pályázathoz 2020 őszétől kezdve az oktatóknak az MTMT-s adataik hitelességéről igazolást kell leadniuk. Ehhez kapcsolódóan kidolgozásra került *az összes karra érvényes eljárásrend*, amely a publikációs lista ellenőrzésének, javításának rendjét írja le. 2020-ban 8 igazolást állítottunk ki.

OPEN ACCESS PUBLIKÁLÁS TÁMOGATÁSA

OPEN JOURNAL SYSTEMS (OJS)

Az Egyetemi Könyvtár az Open Journal System OJS platform használatát kínálja nyílt hozzáférésű tudományos folyóiratok részére. 2020-ban 9 új megállapodás született ELTE kötődésű folyóiratokkal az OJS rendszer használatáról, ezzel együtt már 17 folyóirat használja a rendszert. A folyóiratok többségének weboldala már nyilvánosan is elérhető, a számok az OJS-ben jelennek meg, 6 folyóirat esetében 2020-ban még a háttérben zajlottak a szerkesztési folyamatok.

10 alkalommal tartottunk online tájékoztató bemutatót szerkesztőségeknek a MS Teams felületén keresztül. A bemutatók a weboldal megjelenésére, a cikkek megjelentetésére, illetve a szerkesztési folyamatokra vonatkoztak.

MDPI IOAP

Az ELTE és az MDPI kiadó megállapodást írt alá arról, hogy az Egyetem részt vesz az MDPI kiadó Institutional Open Access Programjában (IOAP), melynek ügyintézése, koordinálása az Egyetemi Könyvtár feladata. A 2020. június 28-án hatályba lépett megállapodás szerint minden olyan cikk, amelynek legalább egy szerzője rendelkezik ELTE-affiliációval, 10% kedvezményre jogosult a megjelenési díjból (APC).

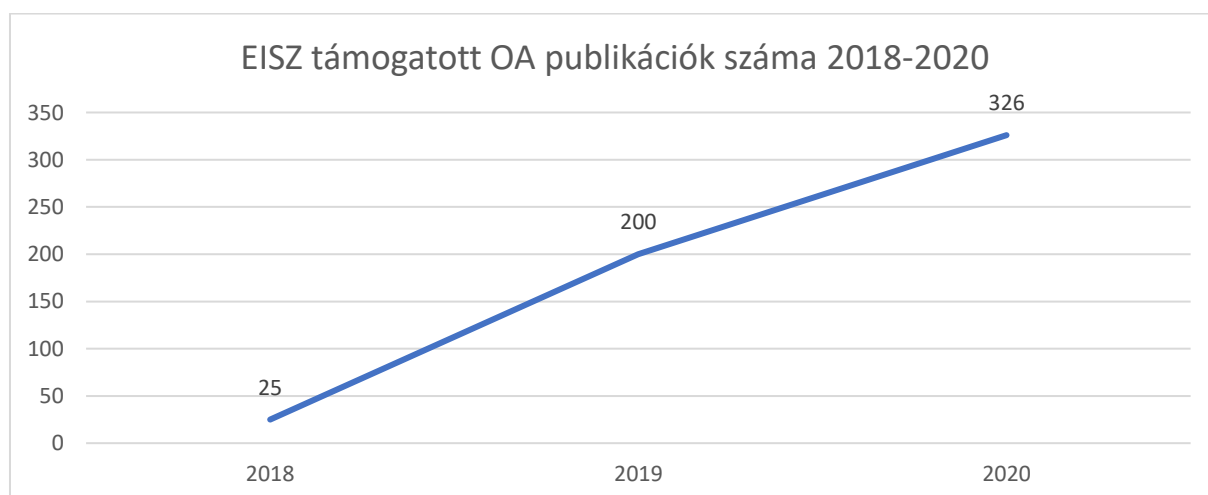
Ennek eredményeként 9 ELTE-s levelező szerző kapott kedvezményt a megfizetendő APC-ből összesen 1 510 CHF értékben. A 9 cikk ELTE-s levelező szerzőket jelent, vagyis ők fizették az APC-t. A kedvezmény más kedvezményekkel nem összevonható, így abban az esetben, amikor a szerzőnek más jogcímen volt kedvezménye a kiadónál ezen megállapodásból származó kedvezmény nem érvényesíthető.

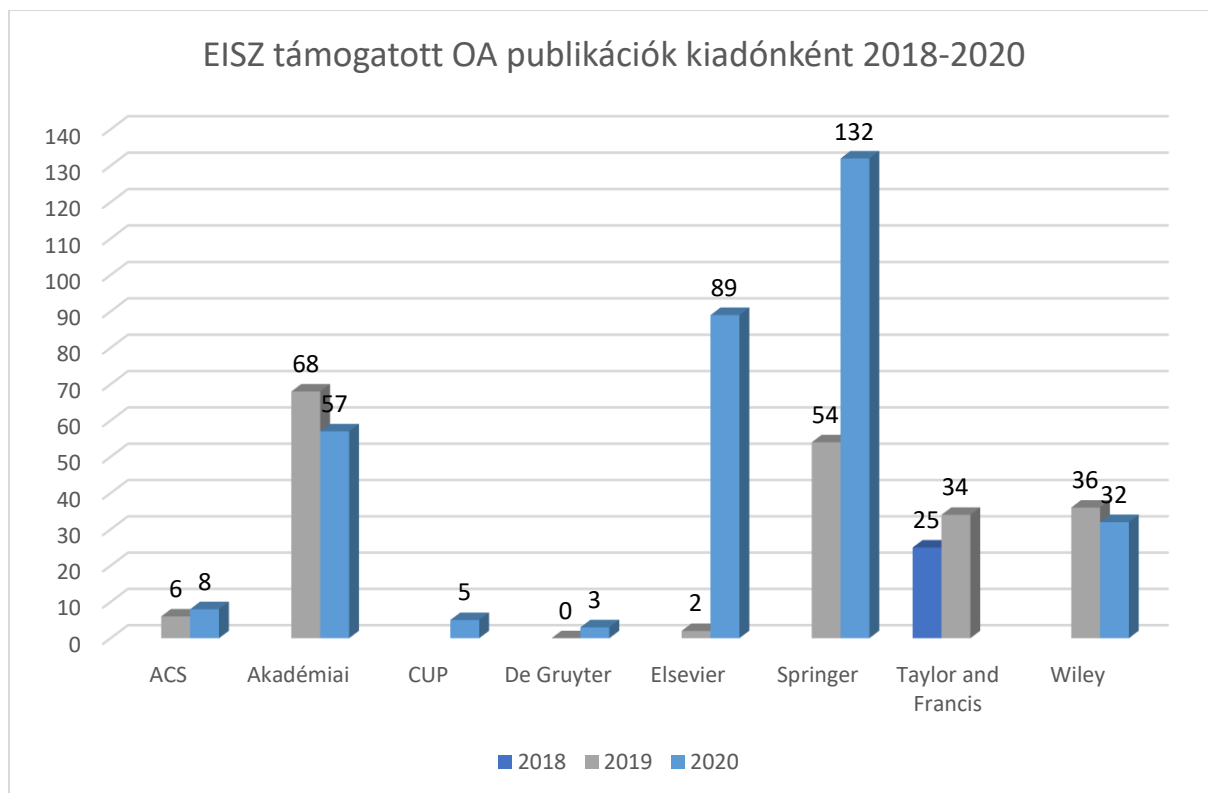
EISZ READ AND PUBLISH MEGÁLLAPODÁSOK

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központban működő Elektronikus Információszolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) által kötött Read and Publish megállapodások keretén belül hibrid vagy open access folyóiratokban való közléssel 2020-ban 7 kiadónál összesen 326 open access publikáció jelent meg. A jóváhagyott cikkek növekedése egyre nagyobb könyvtárosi munkaidő ráfordítást igényel, mert ezzel arányosan az érdeklődésekre írt tájékoztató levelek száma és a problémás ügymenetek száma is megnövekedett.

2020-ban két olyan kvóta merült ki, amelyben az ELTE is érintett volt. A Wiley kiadónál nem lehetett az év utolsó 3 hónapjában igényelni az EISZ támogatott OA megjelenést. A Springer-nél a kimerülést azzal hidalta át az EISZ, hogy megállapodva a kiadóval 2020 októberétől már a 2021-es kvótát használja a konzorcium.

Az ELTE-n 2018-ban volt először ilyen konstrukcióban lehetőség OA publikálni, akkor még csak egy kiadónál, a Taylor and Francis-nél (összesen 25 publikáció jelent meg). Ugyanebben a konstrukcióban 2019-ben immáron 6 kiadónál 201 OA publikáció jelent meg, ami 800%-os növekedést jelent, mely a szélesebb folyóirat portfólióból adódik és vélhetőleg a lehetőség szélesebb körben vált ismertté. 2020-ra még több ELTE-s levelező szerzővel rendelkező cikk jelenhetett meg open access a Read and Publish konstrukciónak köszönhetően. Ebben az évben már 7 előfizetéshez tartozott OA publikálási lehetőség, de a látható növekedés okát inkább az adja, hogy a kutatók és a hallgatók körében egyre ismertebbé válik ez a támogatási lehetőség. 2020-ban 50 hallgató élt ezzel a lehetőséggel.

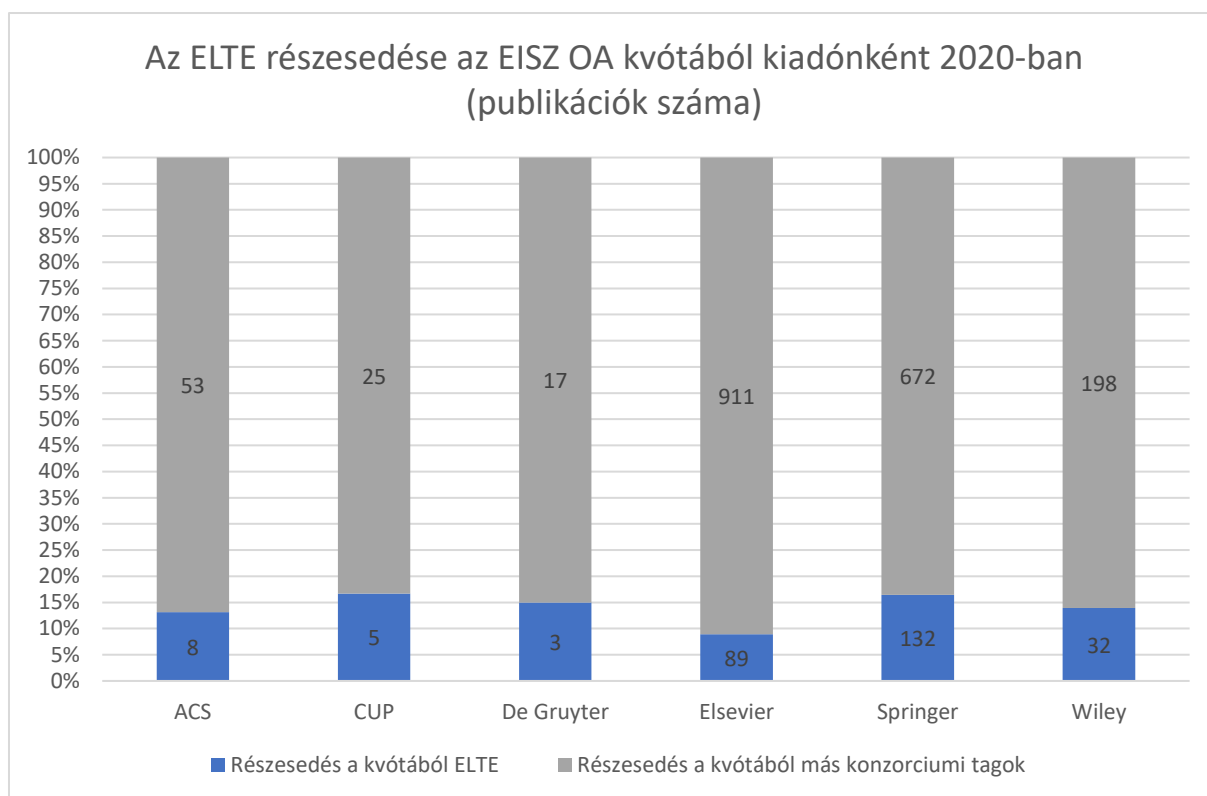

A fenti ábrán szembevetendő az Elsevier és a Springer lapok előnye. A Springernél 2020-ban 2,44-szer több publikáció jelent meg, mint 2019-ben. Ez köszönhető részben a konstrukció népszerűbbé válásának, részben annak, hogy 2020-tól már teljesen nyílt lapokban is lehetett ingyenesen cikkeket elhelyezni. Az Elsevier esetében a 2019-es alacsony érték okai abban keresendők, hogy a megállapodás csak 2019 közepétől élt, nem volt eléggé közismert, és a kiadónak is voltak problémái a jogosult cikkek felismerésével. 2020-ban számos, 2019-ben beadott cikknél lehetett utólagosan érvényesíteni a megállapodás nyújtotta ingyenes OA beállítást, az Elsevier növekedése ezzel is magyarázható.

Az Akadémiai Kiadónál eddig nem ismert okok miatt esett a OA publikációs kedv. A Wiley visszaesését egyértelműen a kvóta 2020. októberi kimerülése okozta. Az ACS növekedést mutat és a De Gruyter-nél is jelentek meg cikkek. Az új belépő Cambridge University Press kínálta lehetőségre hamar rátaláltak a kutatók.

Az alábbi ábrán a 2020-ban rendelkezésre álló kvótához viszonyítva láthatjuk az ELTE-s szerzők által felhasznált részt.

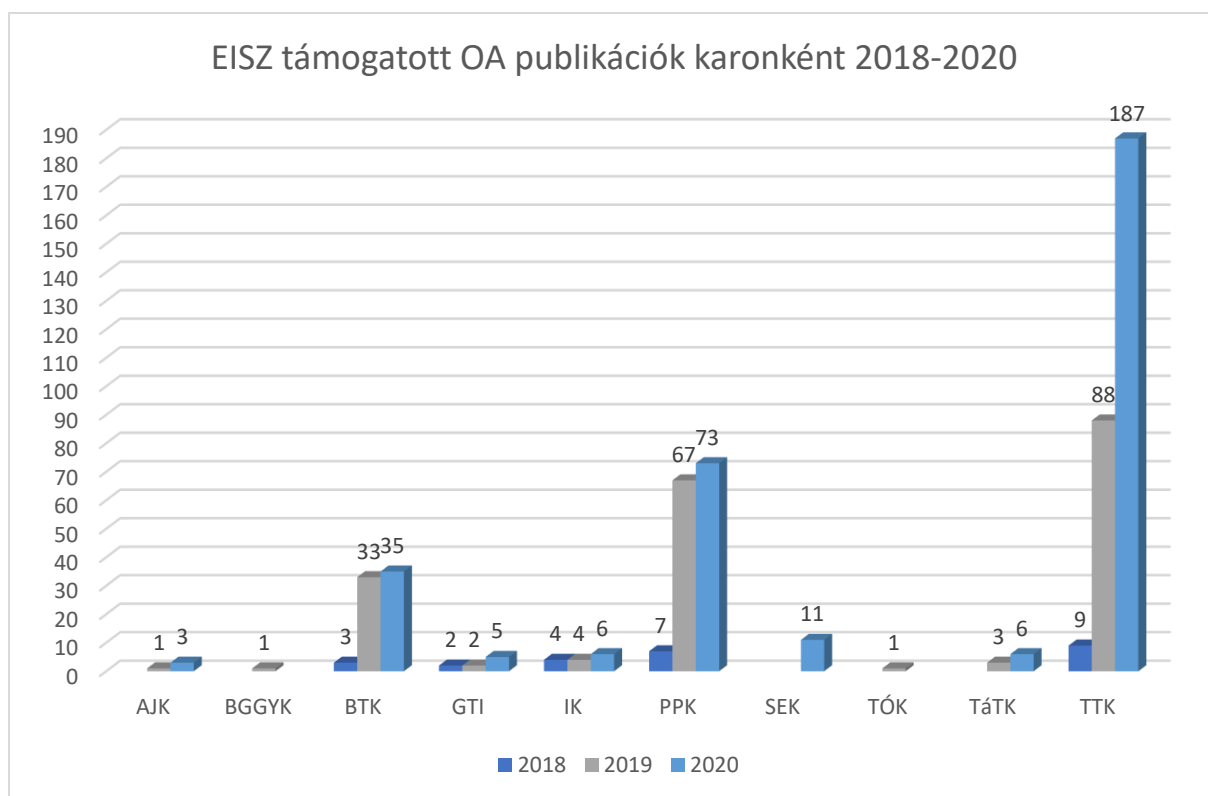
Az Akadémiai Kiadó nincs ábrázolva, mert a megállapodás alapján korlátlan megjelenés lehetséges. Az ACS esetében 7 előfizető van (2 kutatóintézet és 5 egyetem). Az ELTE 13%-át használta fel a rendelkezésre álló kvótának.

A CUP adatbázisára 6 előfizető a teljes csomagra fizetett elő, ezáltal az előfizetett csomag összes folyóiratában lehetett publikálni. 10 intézmény kisebb csomagra fizetett elő. Tehát 17 intézmény publikálhatott a CUP folyóirataiban. Az ELTE 17%-át használta fel a rendelkezésre álló kvótának. A De Gruyter OA megjelenés folyamata meglehetősen nehézkes, ennek ellenére a kvóta 15%-ában ELTE-s cikkek jelentek meg.

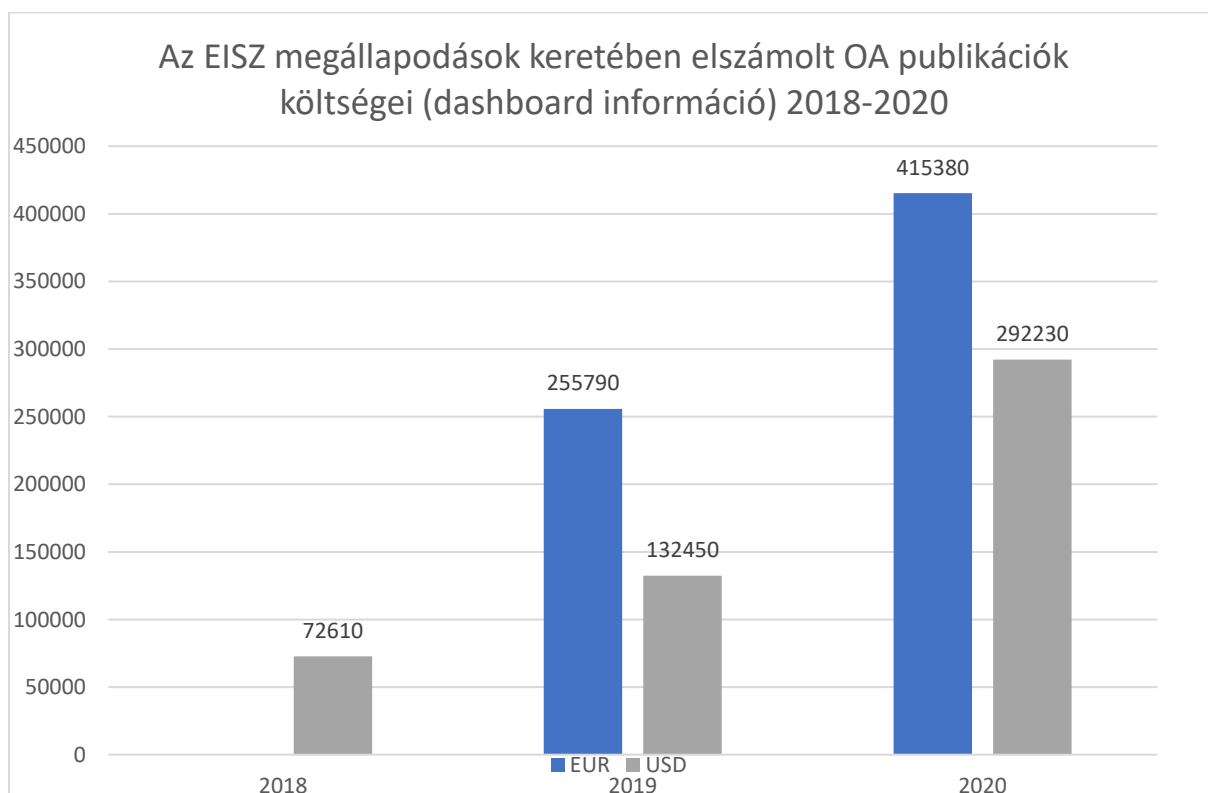
A Elsevier adatbázis előfizetés 1000 db publikációt tartalmaz konzorciumi szinten, ebből az ELTE 9%-ot használt fel.

A Springer kiadónál, 2019-hez képest, 2020-ban a teljesen nyílt folyóiratokban is lehetett OA publikálni: ez összesen 37 publikációt érint, tehát a növekedést ez is eredményezte. Ezzel együtt a rendelkezésre álló kvóta 16%-át jelenti az ELTE 132 publikációja.

A Wiley kiadónál majdnem ugyanannyi publikáció jelent meg, mint 2019-ben és ez a teljes kvóta 14%-a.

Érdekes még a számokra egy pillantást vetni a karok közötti eloszlás tekintetében. Fontos megjegyezni, hogy az eloszlás nem a karok publikációs teljesítményét tükrözi, valamint figyelembe kell venni, hogy a megállapodások keretébe tartozó folyóirat portfóliók mely tudományterületeknek kedveznek. Ez a konstrukció jó lehetőség a hallgatók számára is. 2020-ban 49 PhD hallgató és 5 mesterképzésben résztvevő hallgató tudott OA megjelentetni cikket.

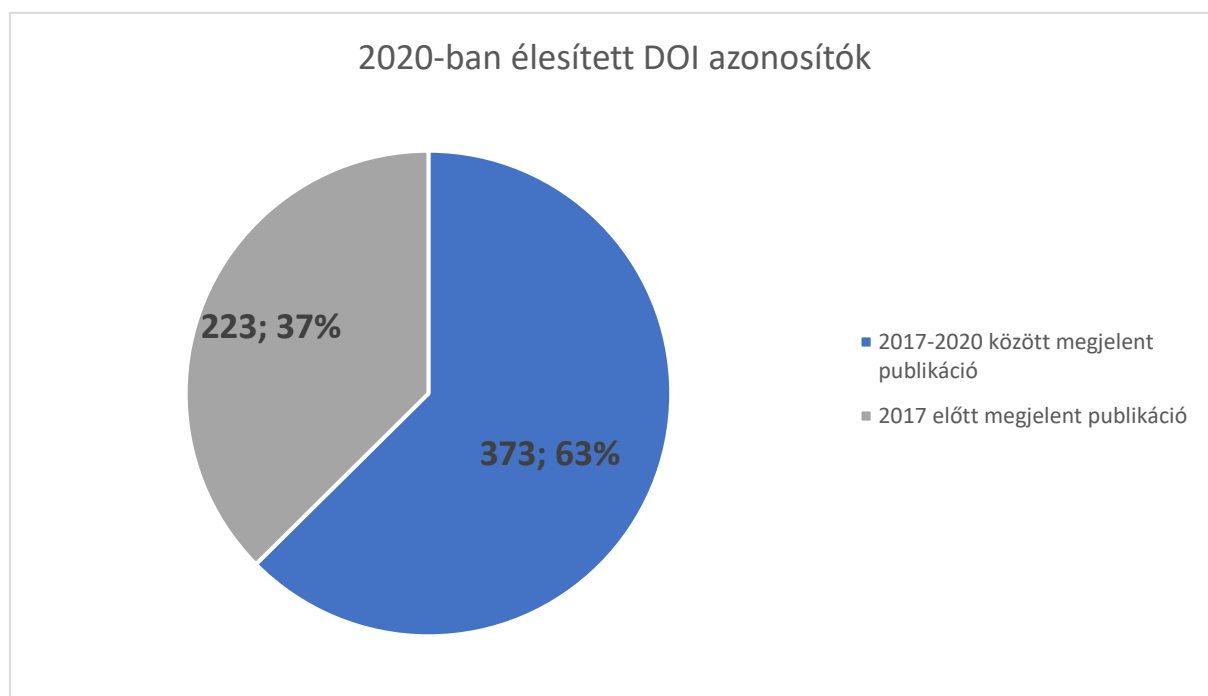
A megállapodások keretében elszámolt 326 OA publikáció összesen 415.380 EUR és 292.230 USD értékben¹ jelent APC megtakarítást.

DOI AZONOSÍTÓ ÜGYINTÉZÉS

2020-ban 12 folyóirat szerkesztőségével kötöttünk megállapodást DOI azonosító szolgáltatásra, ezzel 27-re nőtt azon a partnerek száma, akiknél DOI azonosítót regisztrálunk a CrossRef ügynökségen keresztül a megjelent kiadványoknál, folyóiratoknál, cikkeknél.

A PhD disszertációk DOI azonosítóval való ellátását 2020-ban is az MTA KIK-kel kötött megállapodás alapján intéztük a DataCite ügynökségen keresztül.

2020-ban 596 db DOI azonosítót élesítettünk, valamint 134 esetben végeztünk adatfrissítést, amely 132 esetben a megjelenési év javítását, 2 esetben pedig URL cserét jelentett. Az 596 élesített DOI közül 373 a 3 évnél nem régebben (vagyis 2018-2020 között) megjelent kötetekhez, folyóiratszámokhoz, folyóiratcikkekhöz tartozott, 223 pedig visszamenőleges élesítés volt, vagyis ezekben az esetekben a dokumentum megjelenési éve 2017 vagy korábbi.

A 2019 év végén és 2020-ban megjelent dokumentumok esetében az élesítésen kívül az irodalomjegyzék ellenőrzésében is részt vettünk (az ellenőrzés az irodalomjegyzékben található dokumentumok DOI azonosítójának feltüntetését jelenti), ez összesen 333 irodalomjegyzék ellenőrzését, kiegészítését jelenti.

EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

Az Arcanum Adatbázis Kft.-vel folytatott együttműködés intenzitása csökkent. 2020-ban két könyvzárlat (kb. 168 db szakjelzetes könyv és 23 kötet jogi folyóirat, valamint a 2019 év végén elszállított nagyalakú Pesti Napló (1850-1892, kb. 7 pfm) digitalizálása történt meg. Az elkészült anyagok az Arcanum Digitális Tudománytárban válnak elérhetővé.

¹ Az eredmény a kiadók dashboard-ján, az egyes cikkeknél megjelenített összegekből adódik. Ezért tájékoztató jellegűek, nem számviteli adatok.

A LEVÉLTÁR EREDMÉNYEI

SZERVELENŐRZÉS

Az év során terveztük a Tanító- és Óvóképző Kar, a Pedagógiai és Pszichológiai Kar és a Társadalomtudományi Kar szervellenőrzését, de a COVID járvány miatt nem tudtunk megfelelő időpontot egyeztetni, és az irattárakat személyesen meglátogatni.

IRATÁTVÉTEL, -RENDEZÉS, FONDJEGYZÉKBE ILLESZTÉS

LEVÉLTÁRBA BESZÁLLÍTOTT RENDEZETT, SELEJTEZETT IRATOK

A COVID járvány miatt az év első felében nem került sor iratbeszállításra, csak az év második felében.

Dátum	Iratanyag megnevezése	Jogcím	Mennyiség
2020.07.06.	Poszler György iratai	ajándék	1,8 ifm
2020.07.16.	Doktorjelöltek személyi iratai	illetékesség	1,68 ifm
2020.07.16.	Akkreditációs anyagok	illetékesség	5,16 ifm
2020.09.18.	TTK Tanulmányi Hivatalának iratai	illetékesség	44,5
2020.09.30.	Takács Etel Alapítvány iratai	ajándék	1,8 ifm
Összesen			54,94 ifm

Az anyagokat középszinten rendeztük, kivéve a TTK Tanulmányi Osztályának iratanyagát, amelynek rendezése folyamatban van.

HELYSZÍNEEN ELVÉGZETT RENDEZÉSEK, SELEJTEZÉSEK (ÖSSZESEN: 420 IFM)

- Műszaki Főigazgatóság iratai – 300 ifm, ebből 46,84 ifm selejt
- TTK Tanulmányi Hivatal – 120 ifm, ebből 53,99 ifm selejt
- A COVID-járvány miatt elmaradt a Tanulmányi Osztály raktárának átnézése.

RENDEZÉSEK A LEVÉLTÁRBA KORÁBBAN BESZÁLLÍTOTT IRATANYAGBAN (ÖSSZESEN: 541,07 IFM)

- Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar dékáni hivatalának, illetve a gyógypedagógiai iskolák iratanyaga – 55,43 ifm
- Rektori Hivatal iratai – 10,7 ifm

LEVÉLTÁRI ANYAG NYILVÁNTARTÁSA, FELDOLGOZÁSA

AZ ELTE-N ADOTT DOKTORI FOKOZATOK NÉVMUTATÓJA

A Rektori Hivatal fondrevíziójával párhuzamosan az egyes állagokhoz segédletek is készülnek. Az f-I állagban (Doktori nyilvántartások) az egyetemen doktori fokozatot szerzett hallgatók adatlapjai találhatóak. Ehhez Excel-táblázatban készítünk mutatót, amely tartalmazza a nevet, a kart, az évet és a jelzetet.

1894-1912: 9520 rekord

AZ 1957 UTÁN EGYETEMI OKLEVELET SZERZETT HALLGATÓK NYILVÁNTARTÁSA

A 2020. évi munkatervtől eltérve, a COVID járvány miatti otthoni munka bevezetésével kényszerültünk egy másik segédlet elkészítésére: az 1957 után egyetemi oklevelet szerzett hallgatók

nyilvántartásának (f-II. állag) elektronikus formában való elkészítésére. Az Excel-táblázat tartalmazza a nevet, szakot, születési helyet és időt, valamint az oklevél számát és kiállítás dátumát. 1957-1964: 4398 rekord

KÖZÉPISKOLAI TANÁRVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG JEGYZŐKÖNYVEI

Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság jegyzőkönyveiről készült alapszintű segédlet Excel-táblázatban 1896 és 1913 közti időszakról, jelenleg 6957 nevet (2018-ban 3354 név került bele, tehát 2019-ben 3111 név, 2020-ban 671 név adatait vittük be) tartalmaz (Tanárjelölt neve, szak, vizsga dátuma, dobozszám).

Az év utolsó harmadában adatbázis elkészítésén dolgoztunk, mivel 2021-től már nem Excel-táblázatba, hanem egy, erre a célra készült adatbázisba visszük fel az adatokat, amelyet azután publikussá is lehet tenni.

EGYETEMI TANÁCSÜLÉSI JEGYZŐKÖNYVEKHEZ TARTALMI KIVONATOK, MUTATÓK KÉSZÍTÉSE

A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia keretében elkészült, a Hungaricana portálon elérhető tanácsülési jegyzőkönyvekhez a napirendi pontok kivonatait készítettük el. Ezek hamarosan felkerülnek a Hungaricana portálon a jegyzőkönyvekhez, már továbbítottuk őket az Arcanum-nak.

- Egyetemi tanács 1946-1974: 1980 rekord
- BTK 1897-1905: 3368 rekord
- Nyelv- és Irodalomtudományi Kar 1953-1956: 91 rekord
- Történettudományi Kar 1954-1956: 64 rekord

Összesen: 20 092 rekord

EGYETEMI NÉVTÁR (ADATBÁZIS)

2020-ban kezdtünk hozzá az egyetemen működő tanárok adatainak összegyűjtéséhez. A projekt az 1635-1990 közti időszakot öleli fel, az ebben az időszokban az egyetemen bármilyen beosztásban tanító oktatók adatait (szolgálati idő, beosztás, egyetemi tisztség, életrajzi adatok) kívánja feldolgozni. A források elsősorban az egyetemi almanachok és tanrendek, amelyeknek digitalizálása már 2019-ben megtörtént. Az idei évben a legnagyobb problémát az adatbázis szerkezetének, informatikai hátterének kialakítása okozta. Felmerült a Nemzeti Névtérrel való kapcsolódás is, ezt azonban egyelőre nem sikerült megoldani. Az elkészült rekordokat tesztjelleggel dolgoztuk fel, az adatbázis kereteinek kialakításához. Az adatbázis elkészült, és 2021-ben már az adatok feltöltése lesz az elsődleges cél.

Tanári névtár 1851-1886; 1900-1905; 1954-1965: 1987 rekord

DIGITALIZÁLÁS

A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia keretében 2020-ban is folytatódott az egyetemi tanácsülési jegyzőkönyvek digitalizálása. A következő jegyzőkönyvek digitalizálására került sor (összesen: 62 226 oldal):

- Karok (ÁJK, BTK, TTK) tanácsülési jegyzőkönyvei 1963-1974: 15 324 oldal (Hungaricana portálon)

A tanácsülési jegyzőkönyvek digitalizálása egyelőre befejeződött, mert az 1974 utáni jegyzőkönyvek már több személyes adatot tartalmaznak, így ezek digitalizálása adatvédelmi szempontból aggályos.

- Budapest Főváros Levéltárában található az ELTE Pártbizottságának anyaga. Az 1954 és 1989 között keletkezett iratanyag tartalmazza az egyetemi pártülések iratait, hangulatjelentéseket, fegyelmi ügyeket és az egyes karok, szervezeti egységek alapszervezeteinek dokumentumait. Digitalizált formában az anyagot megkaptuk, így kutatása már az Egyetemi Levéltárban is lehetséges.

ELTE Pártbizottságának anyagai 1954-1989: 46 902 oldal (levéltárban)

ÜGYFÉLSZOLGÁLAT, KUTATÓSZOLGÁLAT

	2017	2018	2019	2020
Kutatók száma	34	35	27	19
Kutatói esetek	159	85	88	69
Emails információszolgáltatás hazai kutatóknak	28	61	53	41
Emails információszolgáltatás külföldi kutatóknak	8	7	7	16
Ügyfelek száma	364	577	368	428
Személyi anyagok kiadása ELTE dolgozókról	14	44	47	32
Nyelvvizsgálóval kapcsolatos érdeklődés (ebből kiadott másolat)	-	-	34 (22)	1

EGYETEMTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY

Befejeződött a Levéltárban őrzött egyetemtörténeti gyűjtemény revíziója. A muzeális anyaghoz elektronikus raktári jegyzék készült Excel-formában.

EGYETEMI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG KOORDINÁCIÓ

Az Egyetemi Könyvtár és Levéltár 2020-ban, egyetemvezetői határozat alapján megkezdte az egyetemen található kulturális örökség számbavételét. Egyetemünk hatalmas tudásvagyont, kulturális örökséget halmozott fel az évtizedek során, amelynek megőrzése és továbbadása lehetőséget nyújt a hagyományteremtésre, a közösségépítésre, és ezáltal a karok oktató és kutató munkájának elősegítésére. Az ún. egyetemi kulturális örökség koordinációs projekt célja az ELTE teljeskörű tudásvagyonának számbavétele és láthatóvá tétele, társadalmi hasznosítása.

Célunk az egyetemen őrzött muzeális értékű tárgyak felmérése alapján egy egyetemi digitális gyűjtemény és egy olyan szakmai hálózat kialakítása, amely lehetővé teszi a diskurzust az egyetemi gyűjtemények kezelői között. Távlati cél a kulturális örökség kategóriába kerülő dolgok leltárban, azaz adatbázisban való rögzítése, miközben a tárgyak, dokumentumok a fenntartók meghatározása szerint őrzési helyükön maradnak (in situ megőrzés). Első lépésként minden szervezeti egység (karok, kollégiumok, iskolák stb.) kijelölte az ún. gyűjteményi koordinátorokat, akiknek szerepe a kapcsolattartás a hozzá tartozó egyetemi gyűjtemények kezelői vagy vezetői, valamint az Egyetemi Könyvtár és Levéltár szakmai koordinátora között. A koordinátorok első feladata az egyetemi gyűjtemények felmérése is, mely feladathoz számára október 7-én felkészítő workshopot rendeztünk számukra, ahol segédletet, adatfelvételi lapot, módszertani útmutatást kaptak. A program az Egyetemi Könyvtár és Levéltár muzeológusának szakmai vezetésével zajlik.

Megkezdődött a járványhoz kapcsolódó – egyelőre digitális – emlékek gyűjtése is. Az eddig összegyűjtött anyagot archiváltuk, a gyűjtés 2021-ben is folytatódik.

EKL SAVARIA KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR EREDMÉNYEI

Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár Savaria Könyvtár és Levéltár (SKL) az EKL tagkönyvtáraként, a szombathelyi képzési helyen működő Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ és a budapesti karokhoz tartozó intézetek/tanszékek oktatási, kutatási, tanulási igényeinek kiszolgálására, nyilvános könyvtárként működik. Pedagógiai szakkönyvtári funkciójából adódóan támogatja a régió belüli pedagógusok munkáját, szakmai segítséget nyújt a megye közoktatási könyvtárainak tevékenységéhez.

2020-ban a Covid-járvány miatt bevezetett korlátozó intézkedések hatására a könyvtár mindössze 101 napon tartott nyitva. A szorgalmi időszakban a nyitvatartási órák száma heti 47 óra volt.

OKTATÁSTÁMOGATÁS

A könyvtár a munkatársak digitális kompetenciái révén hatékonyan részt vesz a tanulás és oktatás támogatásában, hallgatók képzésében, oktatók szakértői támogatásában; a digitális tartalmak létrehozásában és közvetítésében, repozitóriumok és országos adatbázisok építésében.

A Covid-helyzet miatt, valamint a BDPK vezetősége felkérésére, az SKL munkatársai 2020-ban is sokféle oktatási tevékenységet folytattak: tanító, magyar és könyvtár szakos hallgatók képzése, MTMT továbbképzések tartása, illetve az oktatók felkészítése a távolléti oktatás kialakításához. A Teams, Office 365, Moodle, Canvas szolgáltatások megismeréséhez oktatóvideók készültek és online miniképzések keretében történt támogatás a digitális kurzusok kialakításához. Az online, helpdesk-jellegű segítségnyújtás során a munkatársak azonnali problémamegoldással segítettek az órák megtartását, oktatóanyagok készítését, konferenciák szervezését, értékelési technikák megvalósítását.

A könyvtár továbbra is támogatja a videófelvételek készítését, publikálását. A SEK Videotórium csatornája, több mint 1180 felvétellel évi 80 ezres nézettséget ért el.

2020-ban 279 rekord felvitelével támogattuk az országos MATARKA adatbázist.

PÁLYÁZATOK

2020-ban a Közép-Európai Brókerképző Alapítvány a magyar pénzügyi kultúra és értékpapír-piaci ismeretek fejlesztése érdekében évente kiírt pályázatán sikerült 144 004 Ft értékben 34 könyvet beszerezni.

A 2017–2021 között futó EFOP-3.4.3-16-2016-00022 „QUALITAS” Minőségi felsőoktatás fejlesztés Sopronban, Szombathelyen és Tatán című pályázatban, ebben a tárgyévben 5 munkatárs átmeneti többletfeladat megvalósításában vett részt.

GYŰJTEMÉNYSZERVEZÉS

Az ELTE EKL főigazgatója által az EKL költségvetéséből biztosított keretből 946 627 Ft értékben 230 db könyvdokumentum került beszerzésre. A kapott ajándékokkal együtt így 2020-ban összesen 765 db dokumentumot vettünk állományba 2 992 488 Ft értékben.

Az állományból az év során összesen 4708 könyv került törlésre, 4 304 663 Ft értékben.

A könyvtár teljes állománya 2020. december 31-én: 237 682 db dokumentum.

SKL állományadatok	2020. évi gyarapodás	érték (Ft)	tárgyév december 31-ei	érték (Ft)
könyv	1042	2 992 488	189 125	128 851 050,8
nyomtatott zenei dokumentum	0	0	103	259 892
hangdokumentum	0	0	4 084	1 450 984
képdokumentum	0	0	3 546	416 927
elektronikus dokumentum	0	0	1 020	2 047 430
adatbázis	0	0	2	116 634
összes	1 042	2 992 488	197 880	133 142 917,8
tanítási segédlet			10 150	143 747,8

RENDEZVÉNYSZERVEZÉS

A Covid-helyzet okozta épületbezárás miatt rendezvényszervezésre nem volt lehetőség. Ennek ellenére folyamatosan gondoskodunk az aulában lévő tárlók tartalommal való megtöltéséről. A kiválasztott évfordulók, ünnepek, események mellett figyelemmel kísérjük az intézményben lévő rendezvényeket, programokat. Online térben megrendezett belső és nemzetközi konferenciák szervezésében, módszertani támogatásában nyújtottunk segítséget.

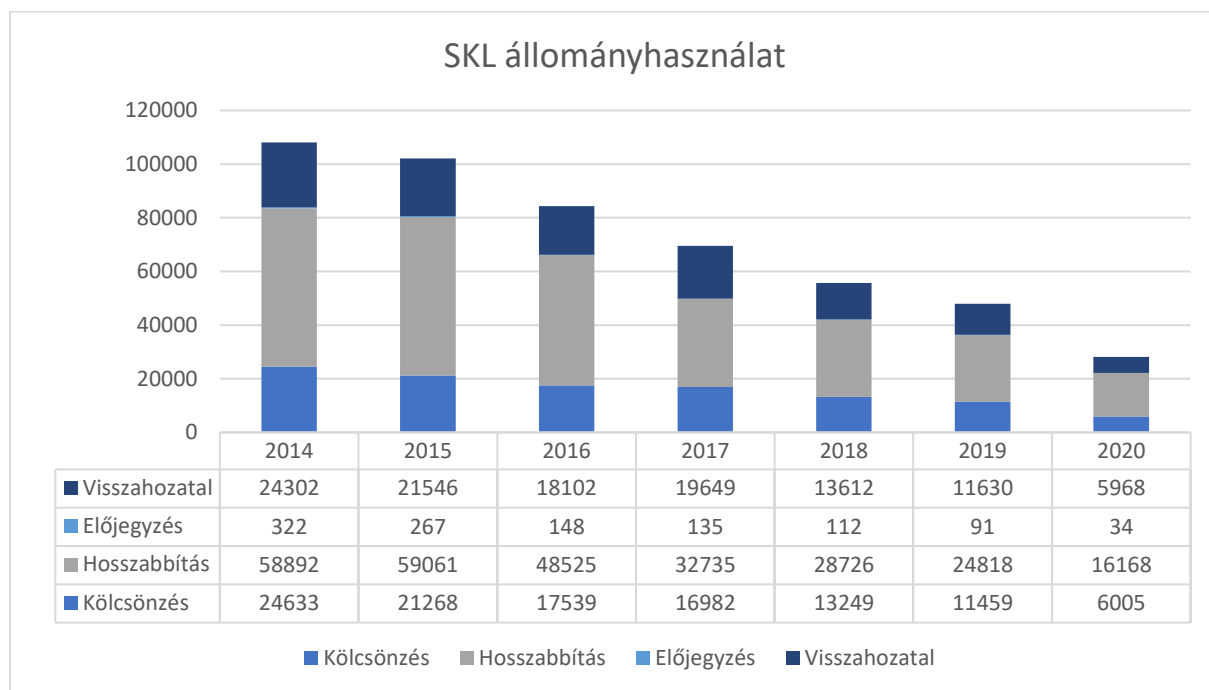
KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

A 101 napra szűkült éves nyitvatartás miatt nagy mértékben csökkent a könyvtárba belépők száma: 9 116 fő (2019: 22 690 fő).

Az aktív használók száma: 2 569 fő, amely 200 fővel több mint az előző évben. Ez a statisztikai adat tartalmazza az adott évben érvényes regisztrációval rendelkezők számát, beletartoznak a végzősök és a felvettek egyaránt.

ÁLLOMÁNYHASZNÁLAT

A könyvtár gyűjteményeinek kölcsönzési statisztikája szerint 2020-ban 28 175 db tranzakció (kölcsönzés, hosszabbítás, előjegyzés, visszahozatal) történt, amely évek óta folyamatosan csökken. Továbbra is sokan használják a könyvtárközi kölcsönzés szolgáltatását: 2020-ban 289 olvasói kérés mellett 56 küldést teljesített az SKL.

SKL LEVÉLTÁR

Az SKL levéltári egysége a campus „A” épületi alagsorában 2 db, összesen 60 m² területű helyiséggel bővült, amelyek a D épületi tömör raktár áttelepítése után irattári raktári funkciót fognak ellátni. Itt kerül majd elhelyezésre a Gazdasági Hivatal pénzügyi iratanyaga is.

2020-ban 84 levéltári és 12 irattári kérést kellett teljesíteni. A meghirdetett nyelvvizsga kedvezmény miatt közel 200 korábbi hallgató iratanyagát kellett visszakeresni a visszamenőleges diplomakiadások céljából. A COVID-helyzetben alkalmazott home office keretében 11 év rektori iktatókönyveinek számítógépes feldolgozása történt meg iskolaszövetkezetes hallgatók bevonásával.

Az Egyetemi Levéltárral közös projekt keretében két levéltári adatbázis kialakítására került sor, amelyek az egyetemtörténeti kutatást segítik.

2020 májusában “Levéltári rendezési, segédletkészítési munka egyes kérdéseinek, továbbá a kötelező levéltári nyilvántartások vizsgálata” címmel írásbeli levéltári szakfelügyeleti ellenőrzésre, majd helyszíni ellenőrzésre 2020 októberében került sor. 2020. október 21-én „Főbb levéltári belső feldolgozó munkák és a nyilvántartások ellenőrzése” címmel szakfelügyeleti ellenőrzést hajtottak végre.

RENDEZVÉNYEK, KIÁLLÍTÁSOK, NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK ÉS TUDOMÁNYOS MUNKA

RENDEZVÉNYEK

A pandémia miatt a tervezett kulturális rendezvényeink nagy része elmaradt. Rendezvényeink több esetben online, illetve részben online, részben személyes jelenléttel valósultak meg a járványügyi szabályok szigorú betartása mellett.

Az Eötvös Loránd jubileumi év alkalmából *A pontosság bővületében. Eötvös Loránd élete és munkássága* címmel időszakosan volt csak látogatható interaktív kiállításunk. A regisztrált diákcsoportok rendszeres fogadását, sajnos, a járványügyi helyzet nem tette lehetővé, könyvtárszakmai rendezvényeinket is elhalasztottuk. 2020-ban összesen 267 látogató vett részt a kiállításon, de a járvány miatt sor került virtuális kiállítás készítésére is. Elindult az Eötvös-kiállításhoz kapcsolódó facebook oldal és honlap is, melyek tartalmai folyamatosan frissültek.

A Hagyományok és kihívások c. könyvtárszakmai konferencia, a Levéltári Szakmai Nap, az Erasmus+ és a Nemzetközi Alumni Program keretében vendégek fogadása az idén a kialakult járványhelyzet miatt nem valósulhatott meg, de a Nemzetközi és Stratégiai Irodával folyamatos az együttműködés, néhány külföldi delegáció fogadására sor kerülhetett, a mobilitási programra jelentkezők pedig remélhetőleg a közeljövőben ellátogathatnak könyvtárunkba szakmai tapasztalatcserére.

Április 22-23-án kétnapos nemzetközi konferenciát szerveztünk volna az ELTE 385. éves évfordulója alkalmával, az ELTE BTK *Közösségépítés: család és nemzet, hagyomány és innováció* című Tématerületi Kiválósági Pályázat támogatásával. A március második felében bevezetett korlátozó rendelkezések miatt a konferenciát le kellett mondani, várhatóan online formában került megtartásra 2021. áprilisában.

SZEMÉLYES JELENLÉTTTEL MEGRENDEZETT PROGRAMOK

- Pályaorientációs nap (jan. 30., résztvevők száma 75 fő).
- A magyar Arte Semplice és a francia Le Chœur Voyageur kórus közös koncertje az Aulában (febr. 26.).
- A *Fellelegzés* címmel meghirdetett sikeres koncert a Fesztivál Akadémia Budapest szervezésében (aug. 27.).
- A *Kulturális Örökség Napjai* (szept. 19.): kalligráfia workshop, Fesztivál Akadémia Budapest növendékeinek koncertje, ünnepélyes könyv-örökbefogadás Pascale Andréani, a Francia Köztársaság magyarországi nagykövetének jelenlétével, könyvbemutatók, látogatások a megújult restaurátor-műhelyben, kézműves foglalkozás. Ez volt a legjelentősebb, több száz látogatót vonzó, nem online rendezvényünk 2020-ban, melyet a járványügyi szabályok betartása (kézfertőtlenítés, maszkhasználat, távolságtartás) mellett rendeztünk meg. A járványhelyzetre való tekintettel a rendezvényt és a delegáció részére szervezett exkluzív tárlatvezetést online élő közvetítés formájában is követhette a nagyközönség.
- Az idei évben csatlakoztunk a Múzeumok Őszi Fesztiváljához, amíg lehetőség nyílt rá, személyes (október 14-november 6., kiállítás vezetések és könyvbemutatók), később pedig online programokkal. (okt.14-nov.12.).
- Az ELTE Tudományos Tanácsának rendezvénye a Magyar Tudomány Ünnepe a Nagyolvasóban (nov. 26., online közvetítéssel).

ONLINE RENDEZVÉNYEK

- Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár is csatlakozott a járványhelyzetre való tekintettel idén online formában megrendezésre kerülő Múzeumok Éjszakája (június 27.) eseménysorozatához.
- Országos Könyvtári Napok programsorozat keretében (okt.) digitális séta a könyvtárban (virtuális könyvtártúra) és az Eötvös-kiállításon (virtuális tárlatvezetés).
- A Kutatók Éjszakája (november 27.) keretében szintén online programokat kínáltunk: virtuális tárlatvezetéssel és virtuális könyvtártúrával vettünk részt a programsorozaton.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Az Erasmus+ és a Nemzetközi Alumni Program keretében vendégek fogadása az idén a kialakult járványhelyzet miatt nem valósulhatott meg, de a Nemzetközi és Stratégiai Irodával folyamatos az együttműködés, néhány külföldi delegáció fogadására sor kerülhetett, a mobilitási programra jelentkezők pedig remélhetőleg a közeljövőben ellátogathatnak könyvtárunkba szakmai tapasztalatcserére.

MÉDIAMEGJELENÉSEK

A médiamegjelenések rendszerezése és gyűjtése az Egyetemi Könyvtári Szolgálat Minőségirányítási kézikönyvének az EKSZ könyvtárak kommunikációs stratégiájában, továbbá a K21 Minőségirányítási Koordinációs Bizottság által 2016. áprilisában elfogadott dokumentumában megfogalmazott paraméterek szerint történik. A médiamegjelenések közzétételének helye az EKSZ honlapja (www.konyvtar.elte.hu), ahol 2013. januárjától érhetők el digitálisan archivált formában. Az e dátumot megelőző nyomtatott sajtómegjelenéseket idő és nyelv szerint rendszerezve papír alapon tároljuk.

A tartalmak lehetséges forrásait széles körben monitorozzuk: napi rendszerességgel figyeljük az egyetemi és egyéb (Observer médiafigyelő, Alumni, Katalist) hírleveleket, ELTE kiadványokat, a helyi, országos és nemzetközi médiát.

A 2020-as évben – részben a kialakult járványhelyzet miatt – csökkent a médiamegjelenések száma az elmúlt évekhez képest. Idén összesen 45 tartalommal számolhatunk, továbbra is elsősorban az elektronikus platformon. Továbbra is jellemző tendencia, hogy minden hónapban jelenik meg hír az intézményről az egyetemhez köthető forrásokban, valamint az országos médiában egyaránt. Ezen médiamegjelenések egyharmada olyan országos hírforrásokban jelent meg, mint a Magyar Nemzet, az Újkor, a Hír tv honlapja, eduline és a HVG, amelyek részben az Eötvös Loránd-émlékév, a Kulturális Örökség Napjai és a Fesztivál Akadémia keretében rendezett programokról tájékoztattak.

Formátum szerinti megoszlás a 2020-as évben	2020
audio	0
audiovizuális	3
elektronikus	41
nyomtatott	1
Összesen	45

Továbbra is jellemző tendencia, hogy minden hónapban jelenik meg hír az intézményről az egyetemhez köthető forrásokban, valamint az országos médiában egyaránt. Ezen médiamegjelenések egyharmada olyan országos hírforrásokban jelent meg, mint a Magyar Nemzet, az Újkor, a Hír tv honlapja, eduline és a HVG, amelyek részben az Eötvös Loránd-émlékév, a Kulturális Örökség Napjai és a Fesztivál Akadémia keretében rendezett programokról tájékoztattak.

A médiamegjelenések forrásainak megoszlása	Egyetemi forráshoz köthető médiatartalom	Helyi vagy országos forráshoz köthető médiatartalom
2020	9	36

A 2020-ban megjelent hírek tartalmát illetően is elmondható, hogy a tavalyi évhez hasonlóan az alábbi kategóriák voltak irányadók: gyűjtemény, szakmai hírek, elismerések, rendezvények, továbbá a járványhelyzettel összefüggő, a könyvtár működését érintő intézkedések tudósítása is jelentős hangsúlyt kapott.

A felsorolt tartalmak a tárgyévben megjelent összes médiamegjelenésnek 74%-át teszik ki, ami alapján megállapítható, hogy e témákat illetően nagyobb figyelem mutatkozott a különböző sajtóorgánumban.

A pozitív és negatív hírek arányát tekintve mindösszesen egy negatív megjelenést dokumentáltunk, amely a 2020 márciusában hirtelen kialakult járványhelyzetre szóló megoldásra reagált.

Összefoglalva elmondható, hogy a médiamegjelenések száma valamelyest csökkent, azonban a könyvtár továbbra is a hozzá méltó színvonalon képviselteti magát mind a szakma, mind a nagyközönség számára, amelynek köszönhetően továbbra is számot tart a média figyelmére.

TUDOMÁNYOS MUNKA, KIADVÁNYOK

A levéltár sorozatában egy kötet jelent meg 2020-ban:

- Durovics Alex: Evangélikus líceumok felsőfokú hallgatói 1771-1850. Budapest, 2020. (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 21.) – MTA-ELTE Egyetemtörténeti Kutatócsoport költségén

A 2019. levéltári szakmai nap (*Az ELTE múzeális gyűjteményeinek jelene és jövője*) előadásainak kötetbe szerkesztése elkészült, a kötet megjelenése NKA pályázati forrásból folyamatban van.

Elkészült az Eötvös-kiállítás katalógusa is magyar és angol nyelven. A kötet lektorálása megtörtént, a megjelenés 2021-ben várható.

Tudományos referensünk, Knapp Éva jelentősebb publikációi 2020-ban:

- Knapp Éva: A veritas diskurzusa II. Rákóczi Ferenc műveiben, In: Jankovits, László; Pálffy, Eszter; Pap, Balázs; Tóth, Orsolya (szerk.) Tárgyi, nyelvi és dramaturgiai magyarázatok, konkordanciák. Tanulmányok a 80 éves Nagy Imre tiszteletére. Pécs, Magyarország : PTE BTK Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék (2020) 201 p. pp. 41-77., 37 p.
- Knapp Éva: Ungarn als Gegenstand und Problem im Kronstadt-Roman Adolf Meschendörfers, In: Wilhelm, Kühlmann; Tüskés, Gábor; Lengyel, Réka; Ladislaus, Ludescher (szerk.) Ungarn als Gegenstand und Problem der fiktionalen Literatur (ca. 1550–2000) : Hrsg. von Wilhelm Kühlmann – Gábor Tüskés. In Verbindung mit Réka Lengyel und Ladislaus Ludescher. Heidelberg, Németország : Universitätsverlag Winter (2020) pp. 359-382., 24 p.
- Knapp Éva: Zur Rezeption von Vergil, Horaz, und Ovid in den ungarischen Übersetzungen des Zodiacus vitae von Palingenius. In: Lengyel, Réka; Tüskés, Gábor (szerk.) Vergil, Horaz und Ovid in der ungarischen Literatur 1750–1850., Wien, Ausztria : Praesens Verlag (2020) pp. 79-103., 25 p.
- Knapp Éva: Magyarsághép Adolf Meschendörfer Brassó-regényében. In: Irodalomtörténet 101 : 4 pp. 442-459., 18 p. (2020)
- Knapp Éva: Iskoladrámák a mohácsi csatáról. In: Irodalomtörténeti Közlemények 124 : 3 pp. 289-303., 15 p. (2020)
- Knapp Éva: II. Rákóczi Ferenc Meditációi. In: Tüskés, Gábor (szerk.) Critica : Források az irodalmi és kultúratudományi szakkritika történetéhez 1986-2020, Budapest, Magyarország : Reciti Kiadó (2020) pp. 230-232., 3 p.

- Knapp Éva: II. Rákóczi Ferenc: Aspiraciones - irodalmi minták. In: Bartók, István; Jankovits, László; Pap, Balázs (szerk.) Imitáció és parafrázis : Szövegváltozatok a régiségben, Pécs, Magyarország : PTE BTK Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék (2020) 320 p. pp. 95-114., 20 p.
- Knapp Éva: Andocs. Zebegény, Magyarország: Borda Antikvárium (2020), 280 p.

KÉPZÉSEK

Az év folyamán összesítve 10 restaurátorműhely-bemutatót, 4 pályaorientációs előadást, 8 könyvbemutatót, két kézműves foglalkozást tartottunk, amelyen 429 fő vett részt.

Az ELTE történelem szakos hallgatóinak 2 alkalommal könyvtárhasználati képzést tartottunk (34 fő).

KIEMELT, MEGOLDANDÓ FELADATOK 2021-BEN

1. *cél: hatékony menedzsment- és szervezetfejlesztés*
 - teljesítményértékelés bevezetése
 - képzéseken, szakmai rendezvényeken való részvétel támogatása
 - munkafolyamatok és mutatók felülvizsgálata
 - belső kommunikációs stratégia készítése, belső kommunikáció javítása (dokumentumrendezési projekt és a tudásmegosztás, eredménykommunikáció javítása)
2. *cél: infrastruktúra-fejlesztés, -fenntartás (épület- és informatikai infrastruktúra fejlesztése; az egyetemi kulturális örökség korszerű állományvédelme)*
 - könyvtári automatizálási technológia beszerzése (RFID), az eszközök telepítése
 - pályázatfigyelés épületrekonstrukciós célokra
 - hálózati infrastruktúra, IP telefonrendszer fejlesztési/bevezetési terv
 - tűzvédelmi rendszer korszerűsítése
 - oktatóterem kihasználtságának növelése
 - muzeális állomány klimatizálási lehetőségeinek felmérése
 - irattári projekt folytatása
 - folyóirat-selejtezés projekt folytatása, raktárrendezés
 - a restaurátor műhely továbbfejlesztése pályázati forrásból
 - muzeális könyvtári dokumentumok feldolgozása az IKR-ben
 - egyetemi kulturális örökségvédelmi stratégia
 - múzeumi szoftver koncepció alapján kiválasztás és beszerzési lehetőségek megvizsgálása
3. *cél: szolgáltatásfejlesztés és annak széleskörű népszerűsítése*
 - digitális tartalmak előállítása, automata könyvszkennerek beszerzése
 - megjelenés a szemantikus weben (2. ütem)
 - tartalmi feltárás átalakítása az olvasói keresőszokásokhoz igazodva: az egységes tartalmi visszakereshetőség biztosítása (2. ütem)
 - plágiumszűrő
 - részvétel az online oktatásban, virtuális kiállítások és online videótutorialok készítése
 - új kommunikációs és marketing terv készítése

Budapest, 2021. február 28.

Kulcsár Szabó Ernőné

Dr. Kulcsár Szabó Ernőné Gombos Annamária
főigazgató

